

Vai Engures novada pašvaldības rīcība, nodrošinot kapsētu apsaimniekošanu un ar kapsētu izmantošanu saistītos pakalpojumus, ir likumīga un lietderīga?

Rīga 2018

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Revīzijas ziņojums

Vai Engures novada pašvaldības rīcība, nodrošinot kapsētu apsaimniekošanu un ar kapsētu izmantošanu saistītos pakalpojumus, ir likumīga un lietderīga?

2018.gada 7.februārī

Likumības un lietderības revīzija “Vai pašvaldību rīcība, nodrošinot kapsētu apsaimniekošanu un ar kapsētu izmantošanu saistītos pakalpojumus, ir likumīga un lietderīga?”

Revīzija veikta, pamatojoties uz Valsts kontroles Piektā revīzijas departamenta 2017.gada 2.janvāra revīzijas uzdevumu Nr.2.4.1–1/2017

Vāka noformējumā izmantota fotogrāfija no Valsts kontroles revidentu arhīva

Cienījamais lasītāj!

Pašvaldības paveikto kapsētu apsaimniekošanas jomā iedzīvotāji novērtē, kad saskaras ar nepieciešamību apbedīt piederīgos vai tuviniekus un apkopjot viņu kapu vietas.

Pirmajā gadījumā iedzīvotāji sagaida saprotamus un ērti pieejamus pakalpojumus un skaidru maksājumu veikšanas kārtību, lai skumju brīdī netiktu apgrūtināti ar sarežģītām birokrātiskām procedūrām. Savukārt rūpēs par tuvinieku atdusas vietām iedzīvotājiem ir būtiski, cik labi iekārtota ir kapsētu infrastruktūra – vai ir sakopti celiņi, uzstādīti soliņi, ierīkotas ūdens ņemšanas vietas, pieejamas atkritumu urnas un nodrošināts viss cits nepieciešamais.

Revīzijā mēs rūpīgi izvērtējam visas šīs lietas, vienlaikus pievēršot uzmanību, vai informācija gan par pakalpojumiem un to saņemšanas kārtību, gan par apbedīto personu reģistriem, kas ļautu nepieciešamības gadījumā atrast savu piederīgo vai tuvinieku, ir pieejama iedzīvotājiem.

Informācijas pieejamībā būtiski ir ņemt vērā iedzīvotāju dažādās vajadzības un paradumus. Ja vieniem informāciju ērtāk ir iegūt pašvaldības mājas lapā internetā, tad citi šo informāciju vēlas saņemt pie kapu pārziņiem vai kapos izvietotajos informatīvajos standos.

Tā kā kapa vietu pieejamības jautājums Engures novadā ir aktuāls, tad ir svarīgi par to domāt savlaicīgi un plānot ilgtermiņā. Tāpēc mēs

izvērtējam arī pašvaldības plānos paredzētās darbības kapsētu turpmākai attīstībai.

Engures novada pašvaldība ir labiekārtojusi tās pārziņā esošās kapsētas, nodrošinot ērtu vidi un informāciju apmeklētājiem, kā arī ir izstrādājusi divu novada kapsētu plānojumu un apbedījumu uzskaites sistēmu, tomēr ir pilnveidojama informācijas sniegšana tīmeklī un pašvaldības darbības uzraudzības sistēma.

Pateicamies Engures novada pašvaldības vadībai un darbiniekiem par sadarbību, sniedzot revīzijas veikšanai nepieciešamo informāciju un paskaidrojumus, kā arī sniedzot viedokli par kapsētu apsaimniekošanas jomas tālāko attīstību valstī kopumā!

Revīzijas laikā izveidojusies konstruktīvā sadarbība dod mums pārliecību, ka nepieciešamie pilnveidojumi kapsētu pārvaldības un apsaimniekošanas jomā Engures novadā tiks pilnvērtīgi ieviesti.

Ar cieņu
departamenta direktors

Edgars Korčagins

Saturs

Kopsavilkums	5
Motivācija	5
Galvenie secinājumi	6
Būtiskākie ieteikumi	8
Ziņojuma struktūra	8
Situācijas apraksts	10
Pašvaldības apraksts	12
1. Vai Pašvaldība ir nodrošinājusi iedzīvotājiem iespēju cieņpilni apbedīt aizgājēju, noorganizējot skaidru, vienkāršu procesu un ar to saistīto informāciju, kā arī ir nodrošinājusi kapsētu izmantošanai ērtu un pieejamu vidi?	14
1.1. Vai Pašvaldība ir nodrošinājusi iedzīvotājiem pilnīgu un precīzu informāciju par tās pārziņā esošās kapsētu infrastruktūras izmantošanu?	15
1.2. Vai Pašvaldība ir izveidojusi tādu apbedījumu vietu un apbedīšanas uzskaites sistēmu, kas ļauj pamatot Pašvaldības pieņemtos lēmumus kapsētu infrastruktūras paplašināšanā, kā arī nodrošina kvalitatīvu pakalpojumu?	17
Apbedījumu reģistrācija	18
Kapavietu uzskaitē, nekoptu kapavietu apsekošana	19
Kapsētās veikto darbību uzraudzība	21
1.3. Vai Pašvaldība ir nodrošinājusi iedzīvotājiem kapsētu izmantošanai ērtu un pieejamu vidi?	22
2. Vai Pašvaldībā izveidotā attīstības plānošanas un budžeta sistēma atbilst labai pārvaldībai un ļauj pamatot Pašvaldības finanšu resursu izlietojumu iedzīvotājiem prioritārām vajadzībām?	24
2.1. Vai Pašvaldībā ir noteikti konkrēti mērķi un uzdevumi, kas ir saistīti ar kapsētu infrastruktūras attīstību un kapsētu apsaimniekošanu?	24
Prioritāšu definēšana attīstības plānošanas dokumentos	24
Mērķu sasniegšanas uzraudzība	25

2.2. Vai budžeta plānošana Pašvaldībā tiek sasaistīta ar Pašvaldības attīstības mērķiem un uzdevumiem?	26
Alternatīvo risinājumu analīze.....	27
Budžeta plānošana	30
3. Vai Pašvaldības rīcība ar finanšu līdzekļiem, nodrošinot kapsētu infrastruktūras izveidi un uzturēšanu, ir ekonomiski pamatota?	32
Maksas pakalpojumu cenu noteikšana, uzskaitē	32
Pašvaldības izdevumi kapsētu apsaimniekošanā	32
Pašvaldības viedoklis	35
Revīzijas raksturojums, kritēriji un metodes.....	36
Termini un skaidrojumi	43
1.pielikums	44
Atsauces.....	46

Kopsavilkums

Motivācija

Ik dienu Latvijas kapsētās tiek apbedīti vidēji 78 mirušie. Lielākā daļa no vairāk nekā 1700 kapsētām ir pašvaldību pārziņā, taču liela daļa kapsētu pieder arī baznīcu draudzēm.

Kapsētu izveide un uzturēšana ir uzdots pašvaldībām, taču valstiskā līmenī nav reglamentēta, tāpēc pašvaldības pēc savas izpratnes saistošajos noteikumos reglamentē kapsētu izmantošanu un kapavietu iegūšanu, kā arī nosaka ar to saistītus maksājumus. Vienlaikus pašvaldības ar savu institūciju starpniecību iesaistās apbedīšanas tirgū, piedāvājot dažādus maksas pakalpojumus, tajā skaitā kapa rakšanu, inventāra nomu u.tml.

Ņemot vērā lielo pašvaldību skaitu valstī un to atšķirīgo rīcību ar kapsētu apsaimniekošanu saistīto jautājumu risināšanā, situācija var būtiski atšķirties pat blakus esošās pašvaldībās. Tādējādi piederīgajiem var būt sarežģīti iegūt tiem nepieciešamo ar kapavietas iegūšanu un apbedīšanu saistīto informāciju paaugstināta stresa apstākļos.

Revīzija tika veikta, lai izvērtētu, vai iedzīvotāji var pilnvērtīgi un viņiem ērtā veidā saņemt piederīgo apbedīšanai nepieciešamo informāciju un pakalpojumus, un lai apzinātu pašvaldību rīcību kapsētu izveidošanas un apsaimniekošanas jautājumu risināšanā, izvērtētu tās atbilstību normatīvajiem aktiem, kā arī novērtētu pašvaldību veikto darbību un tām izlietoto līdzekļu izmantošanas efektivitāti.

Revīzijas rezultātā paredzēts apkopot pašvaldību pozitīvo pieredzi un raksturot aizgājēja cieņpilnai apbedīšanai nepieciešamo darbību kopumu, tajā skaitā, vienkāršojot un uzlabojot iedzīvotājiem nepieciešamās informācijas iegūšanu.

Revīzijā kopumā tika vērtēta pašvaldību pārziņā esošo kapsētu izmantošana un apsaimniekošana, tajā skaitā kapsētu teritorijas un infrastruktūras attīstības plānošana un īstenošana, informācijas pieejamība, jomas darbības organizēšana un finansēšana, kā arī uzraudzība un kontrole.

Tika sagatavots informatīvs ziņojums, kurā norādīti būtiskākie konstatējumi, secinājumi, salīdzināta situācija pašvaldībās, tajā skaitā apzinot informāciju par jomas reglamentējumu un noteiktajiem

Revīzija ir veikta, lai sekmētu Pašvaldības pārziņā esošo kapsētu efektīvu pārvaldīšanu nolūkā nodrošināt aizgājēja cieņpilnai apbedīšanai nepieciešamo.

obligātajiem maksājumiem visās 119 pašvaldībās, kā arī pausts Valsts kontroles viedoklis par situāciju valstī kopumā.

Savukārt katrai no izlasē iekļautajām 11 pašvaldībām tika sagatavots atsevišķs ziņojums par kapsētu jomas apsaimniekošanu un attīstību, raksturojot un novērtējot katras pašvaldības darbību atbilstību normatīvajiem aktiem un lietderības aspektiem.

Lai sniegtu pilnīgu ieskatu kapsētu jomas organizācijas un finansēšanas modeļos, revīzijas izlasē tika iekļautas pašvaldības no visiem Latvijas novadiem ar atšķirīgu iedzīvotāju skaitu un sastāvu, atšķirīgu budžetu un administratīvi–teritoriālo raksturojumu, kas ļāva aptvert dažādas reliģiskās konfesijas, tradīcijas, kā arī vērtēt atšķirīgus apsaimniekošanas modeļus, finanšu ietekmi uz jomas pakalpojumu nodrošinājumu.

Lai nodrošinātu revidentu secinājumu pārskatāmību, katras nodaļas sākumā norādīts viens vai vairāki vērtētie Pašvaldības darbības rādītāji un sniegts novērtējums, izmantojot luksofora principu: zaļš – vērtējamais aspekts ir sakārtots, dzeltens – ir nepieciešami precizējumi, papildinājumi, sarkans – konstatētas būtiskas neatbilstības, problēmas. Vērtējuma kopsavilkums attēlots sadaļas “Galvenie secinājumi” beigās.

Galvenie secinājumi

Engures novadam ir gara Rīgas jūras līča piekrastes josla, kā arī lielu novada teritorijas daļu aizņem dabas parki – Ķemeru nacionālais parks, Engures ezera dabas parks –, tādējādi Pašvaldībai ar īpašu rūpību jāizvērtē tās teritorijas izmantošanas iespējas, tajā skaitā, lemjot par jaunu kapsētu teritoriju izveidi, kur jāsaskaņo iedzīvotāju un dabas bagātību saglabāšanas turpmākajām paaudzēm intereses. Minētā problēma atspoguļojas Pašvaldības rīcībās, meklējot iespējas jaunas kapsētas izveidei Lapmežciema pagasta Ragaciemā – šī Pašvaldības attīstības projekta īstenošana vairāku gadu garumā ir bijusi saistīta gan ar ministriju un to pakļautībā esošu uzraudzības institūciju, gan Prokuratūras un Tiesībsarga iesaisti, un tai jārezultējas ar labai pārvaldībai atbilstošu Pašvaldības darbību īstenošanu.

Pašvaldības darbības kapsētu uzturēšanā un attīstībā tiek īstenotas atbilstoši tās attīstības plānošanas dokumentos noteiktajam, tomēr dokumentos nav noteikti konkrēti un izmērāmi kapsētu teritoriju un infrastruktūras attīstībā veicamo darbību rezultāta rādītāji un to salīdzināmas vērtības, kas neļauj novērtēt Pašvaldības sasniegtā atbilstību iepriekš plānotajam, respektīvi, pārliecināties par veikto darbību atbilstību iedzīvotāju prioritārajām vajadzībām. Turklāt,

izvēloties definēto problēmu risinājumus, Pašvaldība nav ievērojusi normatīvo aktu¹ prasības par alternatīvu izvērtējumu, ko ilustrē iepriekš minētā situācija ar Ragaciema kapsētas izveidi.

Līdztekus minētajai problēmsituācijai Pašvaldība tikai 2016.gada nogalē ir uzsākusi virzību uz vienotas, pārskatāmas kapsētu izmantošanas sistēmas izveidi nolūkā nodrošināt iedzīvotājiem tuvinieku cieņpilnai apbedīšanai nepieciešamo, tajā skaitā, ērti un ātri atrodamu saprotamu informāciju.

Lai gan kapsētu apsaimniekošanas sakārtošanas nolūkā ir izstrādāti kapsētu izmantošanu reglamentējoši saistošie noteikumi, kuros noteikts arī apbedījumu un apbedīto uzskaites un kartēšanas pienākums, kā arī nekopto kapavietu aktēšana, kapsētās veikto darbību uzraudzība un informācijas pieejamības nodrošināšana, šie noteikumi netiek ievēroti:

- katrā pagastā apbedījumu uzskaitē un kartēšana notiek atšķirīgi, kā arī ir kapsētas, kurās uzskaitē netiek veikta vispār: 11 kapsētām no 14 Pašvaldības pārziņā esošajām ir izstrādāti kapsētu plāni un tiek kārtoti apbedīto reģistri; turklāt Pašvaldība nav apzinājusi trūkstošās informācijas kopējo apjomu – piemēram, Kārniņu kapsētā trūkst datu par aptuveni pusi iepriekš veikto apbedījumu; minētā situācija neļauj gūt pilnīgu priekšstatu par kapsētu izmantošanas intensitāti un sniegt interesentiem precīzu informāciju par apbedītajiem;
- Pašvaldība neveic nekopto kapavietu apzināšanu un aktēšanu ar mērķi apkopot datus par iespējamajām pārskatāmā nākotnē apbedīšanai pieejamajām kapavietām, lai gan ir secinājusi, ka kapavietu trūkums ir aktuāla problēma;
- Pašvaldības tīmekļa vietnē un informācijas standos pie kapsētām ir nodrošināta kapsētu izmantošanu reglamentējošo saistošo noteikumu pieejamība, tomēr informācija par Pašvaldības pārziņā esošajās kapsētās veiktajiem apbedījumiem publiski nav pieejama – arī par Lapmežciema pagasta kapsētām, lai gan ir izstrādāts pārskatāms tajās veikto apbedījumu plāns.

Ņemot vērā minēto, iedzīvotājiem var rasties problēmas informācijas iegūšanā par senāk mirušiem tuviniekiem un to apbedījumu vietām.

Apkopojot secinājumus, sniedzam Valsts kontroles revidentu vērtējumu par mūsu izvirzīto cieņpilnas apbedīšanas nodrošināšanas priekšnosacījumu izpildi Pašvaldībā, darbību atbilstību normatīvajiem aktiem, kā arī izveidotajām kontrolēm (*skatīt 1.attēlu*).

Pašvaldības darbības rādītājs	Sakārtots	Nepieciešami pilnveidojumi	Būtiskas problēmas
Nodrošinājums ar informāciju par būtiskajiem jautājumiem		●	
Kapavietas iegūšanas nosacījumi un procesa vienkāršums	●		
Ar apbedīšanu saistīto pakalpojumu organizēšana		●	
Infrastruktūras nodrošinājums, kapsētu labiekārtojums	●		
Atbilstība normatīvo aktu prasībām		●	
Pašvaldības izveidotā kontroles sistēma		●	

1.attēls. Pašvaldības darbību vērtējums.

Būtiskākie ieteikumi

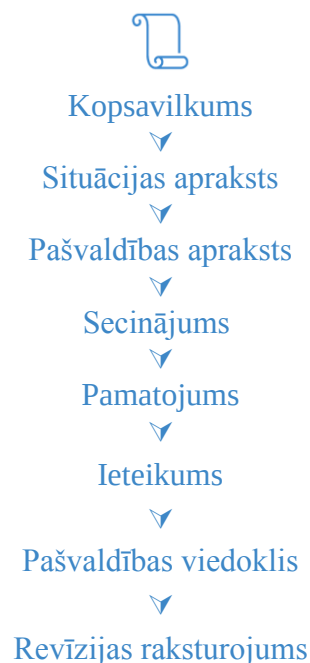
Pamatojoties uz revīzijā konstatēto un mūsu secinājumiem, Pašvaldībai tika sniegti 5 ieteikumi, kurus ieviešot:

- tiks veiktas darbības, lai uzlabotu iedzīvotājiem būtiskās ar kapsētu izmantošanu saistītās informācijas pieejamību;
- tiks īstenoti pasākumi, lai pilnveidotu kapsētās veikto darbību uzskaites sistēmu;
- tiks īstenoti pasākumi, lai pilnveidotu Pašvaldības attīstības un budžeta plānošanu;
- tiks veiktas darbības, lai uzlabotu Pašvaldībā ieviestās kontroles.

Ziņojuma struktūra

Informācija ziņojumā izklāstīta šādā secībā:

- īss kapsētu apsaimniekošanas situācijas apraksts;
- Pašvaldības īss raksturojums;
- revīzijas secinājumi, konstatējumi un ieteikumi, sadalot tos trīs būtiskās nodaļās; katras nodaļas ievadā ir sniegts Valsts kontroles viedoklis, secinot būtiskāko un to tālāk nodaļā pamatojot ar revīzijas konstatējumiem;
- revidējamās vienības iesniegtais viedoklis par veikto revīziju;

- revīzijas raksturojums, kritēriji un metodes (mērķis, juridiskais pamatojums, atbildība, apjoms, ierobežojumi).

Ziņojuma pirmajā nodaļā ir izvērtēta iedzīvotājiem būtiskās informācijas par Pašvaldības kapsētu izmantošanu pieejamība, raksturota Pašvaldības izveidotā apbedījumu vietu un apbedīšanas uzskaites sistēma, kā arī novērtēta kapsētu pieejamība un labiekārtojums.

Ziņojuma otrajā nodaļā ir analizēta Pašvaldības attīstības un budžeta plānošanas sasaiste, izvērtējot, vai līdzekļi kapsētu infrastruktūrā tiek investēti saskaņā ar definētajām prioritātēm un aktuālajām vajadzībām.

Trešajā nodaļā ir analizēts rīcības ar Pašvaldības līdzekļiem pamatojums – vērtēts, vai Pašvaldība tās kapsētu infrastruktūru izmanto efektīvi, vai gūst un precīzi uzskaita visus paredzētos ieņēmumus, kontrolē izmaksu pamatotību.

Revīzijas ziņojumā ietverts revidējamās vienības iesniegtais viedoklis par veikto revīziju.

Sadaļā “Revīzijas raksturojums, kritēriji un metodes” ietverta informācija par revīzijas veikšanas mērķi, juridisko pamatojumu, atbildību, apjomu, ierobežojumiem, kā arī norādīti vērtēšanas kritēriji un sniegts to izpildes kopsavilkums.

Situācijas apraksts

Kapsētu izveidošanas un uzturēšanas un ar to cieši saistītās mirušo kremācijas un apbedīšanas pakalpojumu sniegšanu likumā “Par pašvaldībām” noteiktās² autonomās funkcijas “*gādāt par kapsētu un beigto dzīvnieku apbedīšanas vietu izveidošanu un uzturēšanu*” īstenošanai Latvijā reglamentē MK noteikumi³, kā arī likumā noteiktā kārtībā⁴ izdoti pašvaldību saistošie noteikumi pretēji mūsu kaimiņvalstīm, kur ir pieņemti jomu reglamentējoši likumi⁵.

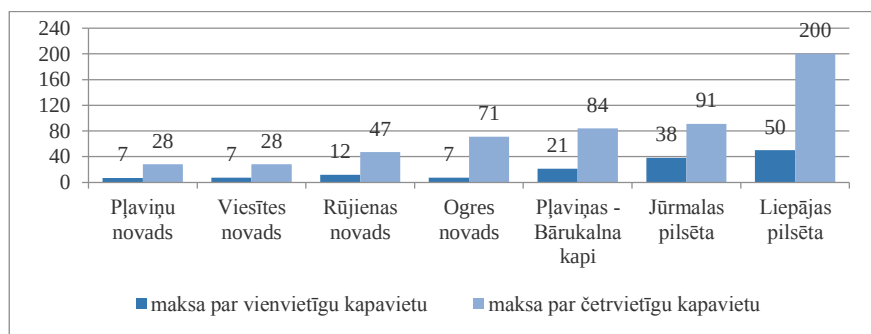
Kapsētu apsaimniekošanas un izmantošanas noteikumi ir izstrādāti 91 pašvaldībā. Tajos ietverts ļoti atšķirīgs jautājumu loks, kā arī konkrētas normas reglamentētas dažādi.

Pašvaldības arī atšķirīgi attiecas pret dažādu maksājumu noteikšanu par to pārziņā esošo kapsētu uzturēšanu un apsaimniekošanu, tomēr viens vai vairāki ar kapsētu izmantošanu saistīti obligāti veicamie maksājumi ir noteikti 80 pašvaldībās. To piemēri attēloti 1.pielikumā.

Piemēram, Engures novada pašvaldībā obligāti veicamie maksājumi par kapsētu izmantošanu nav noteikti. Savukārt Dobeles novadā papildus jaunas kapavietas iegādes maksai ir noteikti⁶ vēl arī maksājumi par jaunas kapavietas ierādīšanu un iemērīšanu, par nomas līguma slēgšanu un ar apbedīšanu saistīto dokumentu noformēšanu.

Noteiktie maksājumi variē ļoti lielā amplitūdā, piemēram:

- revīzijas izlasē iekļautajās pašvaldībās maksa par kapavietas ierādīšanu ir noteikta no 7,00 euro līdz 50,00 euro par vienvietīgu kapavietu un no 28,00 euro līdz 200,00 euro par četrvietīgu kapavietu (*skatīt 2.attēlu*), savukārt citu administratīvo teritoriju pašvaldībās tā ir noteikta pat 578,51 euro par vienvietīgu kapavietu⁷ un 874,71 euro par četrvietīgu kapavietu⁸;

2.attēls. Kapavietas ierādīšanas maksa revīzijas izlasē iekļauto pašvaldību kapsētās⁹, euro.

- sešās pašvaldībās¹⁰ noteiktā nomas maksa par kapavietu gadā ir no 1,42 *euro* līdz 4,15 *euro* par vienvietīgu kapavietu.

Līdztekus pašvaldību noteiktajiem obligāti veicamajiem maksājumiem par kapavietas iegūšanu piederīgie var izvēlēties arī citus pašvaldību vai komercsabiedrību piedāvātus maksas pakalpojumus, lai pienācīgi atvadītos no mirušā tuvinieka, piemēram, kapličas nomu atvadu ceremonijai, mirušā uzglabāšanai līdz ceremonijai, kapavietas noformēšanu pirms ceremonijas un sakopšanu pēc apbedīšanas u.tml.

Atšķirīga ir arī pašvaldību tīmekļa vietnēs izvietotā informācija par kapsētu apsaimniekošanu un izmantošanu – saistošie noteikumi, maksas pakalpojumu apraksti, cenrāži ir izvietoti dažādās tīmekļa vietņu sadaļās, un ir nepieciešams ilgs laiks informācijas atrašanai.

Esošā krasi atšķirīgā situācija dažādos novados – kapsētu jomas reglamentējuma esamība, maksājumu veidi, to apmērs, samaksas kārtība, pieejamās informācijas apjoms, tās atrašanai patērējamais laiks – liedz piederīgajam ātri iegūt pilnīgu un salīdzināmu informāciju, kas nepieciešama saistībā ar mirušā radnieka apbedīšanas vietas izvēli, iegūšanu un apbedīšanu.

Valsts kontroles ieskatā pašvaldībai jānodrošina, lai ikviens iedzīvotājs, saskaroties ar nepieciešamību apbedīt piederīgo, to var izdarīt cieņpilni, pēc saviem ieskatiem, vēlmēm un iespējām izvēloties nepieciešamos pakalpojumus. Tam ir nepieciešami šādi priekšnosacījumi:

- precīza, pilnīga un dažādām mērķauditorijām viegli un ātri atrodamā informācija par jautājumiem, kas saistīti ar apbedīšanu un kapsētu izmantošanu;
- pieejama kapavieta, ietverot skaidrus tās iegūšanas nosacījumus un vienkāršu procedūru;
- pieejams un saprotams piedāvāto ar kapsētu izmantošanu un apbedīšanu saistīto pakalpojumu klāsts par samērīgu, objektīvi pamatotu samaksu (cenrāži), kā arī apraksts un saņemšanas kārtība, ieskaitot pakalpojuma saņemšanai nepieciešamos dokumentus;
- attīstīta kapsētu infrastruktūra, ieskaitot izvadīšanas būves (tajā skaitā kapličas), labiekārtojumu¹¹ un uzskaites sistēmu, kam jānodrošina iedzīvotājiem ātri un ērti iegūstama informācija par Latvijas kapsētās apbedītajiem, kā arī kapavietu pieejamību.

Ņemot vērā minēto, revīzijā tika izvērtēts:

- kā Pašvaldība plāno un īsteno kapsētu infrastruktūras attīstību un ikdienas uzturēšanu;
- vai un kā reglamentēta kapsētu izmantošana, tajā skaitā, vai ir noteikti ar kapsētu izmantošanu saistīti maksājumi;
- kā iedzīvotājiem iespējams iegūt informāciju par kapavietu iegūšanu un apbedīšanas procesa organizāciju Pašvaldības kapsētās;
- vai un kā tiek uzskaitītas un kartētas apbedījumiem pieejamās vietas kapsētās un veiktie apbedījumi;
- kā Pašvaldībā organizēta kapsētu apsaimniekošanai atvēlēto finanšu vadība.

Tāpat tika vērtēta likumības aspektu ievērošana, tajā skaitā:

- vai kapsētu attīstības plānošana Pašvaldībā notiek atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam un tā ir saskaņota ar budžeta plānošanu;
- vai ir nodrošināta normatīvajiem aktiem atbilstoša finanšu uzskaites un kontroles sistēma;
- vai netiek sniegti ar pašvaldību funkciju izpildi nesaistīti pakalpojumi.

Pašvaldības apraksts

Engures novadā, kura platība¹² ir 395,77 km², 2017.gada sākumā bija 7587 iedzīvotāji¹³. Ņemot vērā, ka valstī ir daudz pēc iedzīvotāju skaita mazāku novadu, Engures novada iedzīvotāju skaits vērtējams kā vidēji liels, ņemot vērā arī likumā¹⁴ noteikto novada izveidošanas kritēriju – 4000 iedzīvotāju. Tomēr arī Engures novadā iedzīvotāju skaits samazinās – iepriekšējo piecu gadu laikā tas sarucis par 4,2%¹⁵.

Iedzīvotāju skaita dinamiku ietekmē mirušo skaits: 2014.gadā pašvaldībā reģistrēti 140, 2015.gadā – 131 un 2016.gadā – 128 mirušie¹⁶.

Engures novada administratīvajā teritorijā ir 14 Pašvaldības pārziņā esošas kapsētas. Revīzijā tika apsekotas septiņas no tām – Apšuciema, Engures vecā un jaunā, Kārniņu, Ķesterciema, Plieņciema un Ragaciema kapsētas –, iepazīstot kapsētu apsaimniekotāja darbību ikdienā.

Pašvaldības apsaimniekotajās kapsētās saskaņā ar iesniegtajiem datiem 2015.gadā veikti 90 un 2016.gadā – 83 apbedījumi¹⁷ (skatīt 1.tabulu).

Kapsētu apsaimniekošanu Lapmežciema pagasta Ragaciemā un Antiņciemā veic PSIA “Krants”¹⁸, pārējās kapsētas apsaimnieko Engures pagasta komunālā saimniecība un Smārdes pagasta komunālā saimniecība¹⁹.

1.tabula

Pašvaldības kapsētās veikto apbedījumu skaits

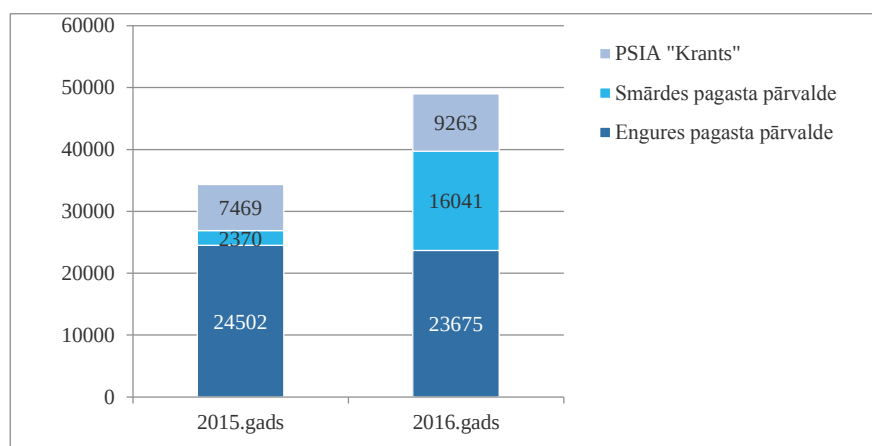
Kapsēta	Apbedījumu skaits 2015.gadā	Apbedījumu skaits 2016.gadā
Ragaciema	35	36
Engures jaunie	6	12
Engures vecie	3	10
Kārniņu	14	8
Klapkalnciema	1	5
Milzkalnes (Šlokenbekas)	10	4
Apšuciema	2	3
Bērziema	8	2
Mārtiņkapi	1	2
Plieņciema	5	1
Ķesterciema	5	0
Cērkstes	0	0
Lielāciema	0	0
Antiņciema	0	0
Pavisam	90	83

Pašvaldības kapsētu apsaimniekotāja pienākumi ir noteikti saistošajos noteikumos²⁰, kuros ir uzdots cita starpā:

- uzturēt kārtībā un labiekārtot kapsētu norobežojumus, kapsētā esošās būves, celiņus, koplietošanas laukumus, organizēt kapsētu teritorijas labiekārtošanu, atkritumu izvešanu un ūdensapgādi;
- nodrošināt kapsētu sektoru un rindu un kapavietu nospraušanu dabā saskaņā ar kapsētas ierīkošanas plānu, kā arī nodrošināt kapsētas ierīkošanas plāna vai esošās situācijas plāna izstrādi²¹;
- organizēt kapličas darbību un uzturēšanu;
- veikt apbedīšanas un apbedījumu vietu precīzu uzskaiti²², kā arī nodrošināt šīs informācijas pieejamību;
- veikt kapsētu apsekošanu ne retāk kā reizi gadā, neuzturēto kapavietu aktu sastādīšanu, norādījuma zīmju izlikšanu;

- veikt apbedīto bez piederīgajiem kapavietu uzturēšanu līdz termiņam, kad var lemt par virsapbedījumu veikšanu;
- nodrošināt kapsētas apmeklētājus ar informāciju²³.

Finansējums Lapmežciema pagasta kapsētu apsaimniekošanai tiek noteikts katru gadu līgumā ar kapu apsaimniekotāju PSIA "Krants". Pārējās kapsētas apsaimnieko pagastu pārvaldes piešķirtā budžeta ietvaros (*skatīt 3.attēlu*).

3.attēls. Pašvaldības kapsētu apsaimniekošanas budžets 2015. un 2016.gadā²⁴.

Vienlaikus Pašvaldība kopš 2009.gada īsteno Attīstības programmā²⁵ paredzēto kapsētu infrastruktūras attīstības un labiekārtošanas projektu "Jaunas kapsētas izveide Lapmežciema pagastā". Projekta ietvaros 2014.–2016.gadā izlietots Pašvaldības finansējums 6220 euro apmērā²⁶.

1. Vai Pašvaldība ir nodrošinājusi iedzīvotājiem iespēju cieņpilni apbedīt aizgājēju, noorganizējot skaidru, vienkāršu procesu un ar to saistīto informāciju, kā arī ir nodrošinājusi kapsētu izmantošanai ērtu un pieejamu vidi?

Viens no valsts un pašvaldības galvenajiem uzdevumiem ir publisko pakalpojumu nodrošināšana sabiedrībai²⁷. Valsts pārvaldei, vadot procesus, ir jābūt mazai, efektīvai un uz sabiedrības vajadzībām orientētai, tādejādi arī pašvaldību sniegtajiem pakalpojumiem jābūt

Pakalpojumu nodrošināšana sabiedrībai ir viens no galvenajiem valsts un pašvaldību uzdevumiem.

orientētiem uz klienta vajadzībām, pakārtojot tam gan resursus, gan organizatorisko struktūru²⁸.

1.1. Vai Pašvaldība ir nodrošinājusi iedzīvotājiem pilnīgu un precīzu informāciju par tās pārziņā esošās kapsētu infrastruktūras izmantošanu?

Pašvaldības tīmekļa vietnē un informācijas stendos pie kapsētām nav ievietota visa aktuālā ar kapsētu izmantošanu saistītā informācija, tādējādi iedzīvotājiem nav iespējams ātri gūt pilnīgu priekšstatu par Engures novada administratīvās teritorijas kapsētu izmantošanas kārtību un noteiktajiem maksājumiem. Tāpat informācija par kapavietu izvietojumu Engures novada kapsētās un apbedītajiem publiski nav pieejama, lai gan ir izstrādāts pārskatāms Lapmežciema pagasta kapsētās veikto apbedījumu plāns.

Pašvaldībām savās tīmekļa vietnēs sadaļā “Pakalpojumi” jānorāda darbības, kas personai jāveic, lai saņemtu pakalpojumu, pakalpojuma saņemšanai nepieciešamo dokumentu uzskaitījums, laikposms, kurā Pašvaldība pieņem lēmumu par pakalpojuma sniegšanu, pakalpojuma maksa (ja tāda ir) saskaņā ar maksas pakalpojumu cenrādi²⁹.

Informācija par Pašvaldības dažādu jomu sniegtajiem pakalpojumiem ir pieejama Pašvaldības tīmekļa vietnes sadaļā “Pakalpojumi”, tomēr tajā nav iekļauta informācija par kapsētu izmantošanu³⁰.

Tāpat Pašvaldības tīmekļa vietnē nav pieejama VARAM izstrādātā kārtība “*Mirušo apbedīšana soli pa solim*”.

Informācija par kapsētu pakalpojumiem daļēji ir pieejama Pašvaldības saistošajos noteikumos³¹, kuros ir:

- noteikti kapsētu iekšējās kārtības noteikumi;
- noteikti kapsētu apsaimniekotāja pienākumi;
- noteikta apbedīšanas kārtība³²;
- noteikta kapavietas kopšanas un uzturēšanas kārtība;
- noteikta kapličas izmantošanas kārtība.

Nodrošinājums ar informāciju par būtiskajiem jautājumiem	
Kapavietas iegūšanas nosacījumi un procesa vienkāršums	

Pašvaldība nenodrošina ērti pieejamu pilnīgu informāciju par kapsētu izmantošanas kārtību un noteiktajiem maksājumiem.

Tomēr ne tajos, ne arī citur iedzīvotājiem nav sniegta pilnīga informācija par tādu būtisku jautājumu kā pakalpojumu sniegšanas un saņemšanas kārtība – netiek norādīts, kādas darbības jāveic un kādi dokumenti ir nepieciešami, lai mirušo apbedītu.

Saistošie noteikumi ir atrodamī Pašvaldības tīmekļa vietnes sadaļā “Saistošie noteikumi / Lēmumi par saistošajiem noteikumiem”, kur tie grupēti hronoloģiski pa gadiem³³. Tāpat iespējams izmantot meklētāja funkciju, kas ļauj atrast interesējošo informāciju par kapsētu izmantošanu³⁴.

Līdz Engures novada saistošo noteikumu pieņemšanai bija spēkā Lapmežciema pagasta pārvaldes 2004.gadā pieņemtie noteikumi³⁵, kas reglamentēja Ragaciema kapsētas uzturēšanas jautājumus. Cita starpā noteikumos paredzēts³⁶, ka “*par kapličas izmantošanu tiek iekasēta maksa*”.

Pašvaldībā ir noteikts tikai viens maksas pakalpojums saistībā ar kapsētu izmantošanu – par Ragaciema kapličas izmantošanu³⁷, tomēr pakalpojumu cenrādis nav iekļauts saistošajos noteikumos un Pašvaldības tīmekļa vietnē informācija par šo pakalpojumu nav atrodama.

Pie apsekotajām kapsētām ir izvietoti informācijas stendi (izņemot Kārniņu kapsētu), kuros norādīts kapsētas pārziņa telefona numurs, kā arī cita iedzīvotājiem aktuāla informācija. Piemēram, stendā pie Ragaciema kapsētas ir izvietoti kapsētu uzturēšanas un apsaimniekošanas saistošie noteikumi (*skatīt 4.attēlu*), bet Apšuciema kapos – informācija par kapsētas vārtu atjaunošanu.

4.attēls. Informācijas stends Ragaciema kapsētā³⁸.

Lai gan Pašvaldība ir noteikusi kapsētu apsaimniekotāja pienākumu veikt apbedījumu vietu precīzu uzskaiti, kā arī nodrošināt šīs informācijas pieejamību³⁹, tā nav norādījusi, kā to veikt.

Revīzijā tika konstatēts, ka:

- informācija par Pašvaldības kapsētās apbedītajiem publiski nav pieejama;
- Lapmežciema pagasta kapsētu apsaimniekotājs – PSIA “Krants” – ir izstrādājis tā apsaimniekoto kapsētu apbedījumu kartējumu *Microsoft Excel* formātā, kuru papildina ar informāciju par jaunajiem apbedījumiem, kā arī ar jauniegūto informāciju par iepriekš veiktajiem apbedījumiem. Tomēr šis plāns nav plaši pieejams⁴⁰.

Revīzijā tika konstatēti vairāki veidi, kā nodrošināt pašvaldību apkopotās un sagatavotās informācijas par kapsētu izmantošanu un apbedījumiem publisku pieejamību. Revidentu ieskatā visātrāko un ērtāko pieejamību nodrošina datu publicēšana Pašvaldības tīmekļa vietnē, kā arī informācijas standos pie kapsētām.

1.2. Vai Pašvaldība ir izveidojusi tādu apbedījumu vietu un apbedīšanas uzskaites sistēmu, kas ļauj pamatot Pašvaldības pieņemtus lēmumus kapsētu infrastruktūras paplašināšanā, kā arī nodrošina kvalitatīvu pakalpojumu?

Pašvaldības pienākums ir nodrošināt pakalpojumu sniegšanas pilnveidošanu ar mērķi nodrošināt labāku pakalpojuma pieejamību sabiedrībai. Pakalpojumu pilnveidošana savā būtībā ir pastāvīga (cikliska) uzdevumu kopuma veikšana, sākot ar esošās situācijas apzināšanu un izvērtēšanu, pilnveides mērķu izvirzīšanu, beidzot ar pilnveidošanas pasākumu plānošanu un īstenošanu⁴¹.

Pašvaldība ir pieņēmusi vienotus kapsētu jomu reglamentējošus saistošos noteikumus visā novada teritorijā, tomēr apbedījumu vietu uzskaitē un kartēšana, kā arī apbedīto reģistrācija tiek īstenota atšķirīgi katrā pagastā. Tādējādi, piemēram, Kārniņu kapsētā trūkst informācijas par aptuveni pusi no apbedījumiem.

Lai gan Pašvaldība ir pieņēmusi novada saistošos noteikumus par kapsētu apsaimniekošanu, tomēr apbedījumu datu uzkrāšana katrā pagastā notiek atšķirīgi.

Ar apbedīšanu saistīto
pakalpojumu
organizēšana

Apbedījumu reģistrācija

Lai gan Pašvaldību veido tikai trīs pagasti un ir pieņemti novadam kopēji kapsētu jomu reglamentējoši saistošie noteikumi, tomēr pagastos atšķirīgi tiek īstenota kapavietu ierādīšana, dokumentu kārtošana un datu krāšana, kā arī informācijas pieejamības nodrošināšana.

Pašvaldība ir noteikusi⁴², ka “*Apbedīšanas un apbedījumu vietu uzskaites pamatdokumenti ir mirušo reģistrācijas grāmata vai digitālais reģistrs un apbedījumu vietu kartotēka, kur jāizdara ieraksts par katru kapsētā notikušu apbedīšanu*”, taču nav noteikusi reģistros iekļaujamo informāciju, tādējādi reģistri ir atšķirīgi katrā kapsētā (piemērus skatīt 2.tabulā).

2.tabula

Engures novada kapsētu grāmatās reģistrētā informācija

Reģistrētie dati	Kārniņu kapi	Šlokenbekas kapi	Bērziema kapi	Engures jaunie kapi	Engures vecie kapi
numurs pēc kārtas		*	*	*	*
mirušā vārds, uzvārds	*	*	*	*	*
apbedītā personas kods	*		*	*	*
dzimšanas gads		*			
miršanas apliecības numurs	*		*	*43	*44
miršanas datums	*	*			
apbedīšanas datums		*	*	*	*
kapavieta (zona, kvartāls, vietas numurs, vietu skaits)		*	*	*	
par kapavietu atbildīgās personas adrese, telefons, uzvārds				*	

PSIA “Krants” apsaimniekotajās Lapmežciema pagasta kapsētās⁴⁵ ir izveidots gan reģistrācijas žurnāls, gan elektronisks alfabētisks reģistrs *Microsoft Excel* formātā. Deviņās Pašvaldības pārziņā esošajās kapsētās apbedījumu reģistri ir tikai žurnāla formātā, un trīs kapsētās⁴⁶ apbedījumu reģistri netiek veidoti.

Lapmežciema pagasta kapsētās, kā arī Kārniņu un Šlokenbekas kapos ir izveidotas individuālo vai ģimenes kapavietu kartītes, kurās tiek apkopota informācija par kapavietā veiktajiem apbedījumiem.

Piemēram, Kārniņu kapsētas kapavietu uzskaites kartēs norāda:

- kapsētas nosaukumu;
- sektoru, rindu un kapavietas numuru;

Lai nodrošinātu ērtāku apbedījumu informācijas atrašanu, četrās Pašvaldības kapsētās ir izveidotas kapavietu uzskaites kartītes.

- kapavietu skaitu un platību, kā arī koku un krūmu aizņemto vietu skaitu un platību, virs normas esošo platību;
- aizņemtās individuālās kapavietas numuru;
- mirušā vārdu, uzvārdu un personas kodu;
- miršanas datumu, miršanas apliecības numuru un izdevējietādi;
- kapavietas uzturētāja vārdu, uzvārdu, adresi un telefona numuru.

Ierādot jaunu kapavietu Engures un Lapmežciema pagasta kapsētās, tiek slēgta vienošanās par kapavietas uzturēšanu, līdz ar to kapavietas uzturētāja rīcībā ir viņa tiesības lietot konkrēto kapavietu pamatojošs dokuments, ko revidenti vērtē pozitīvi.

Pašvaldības darbinieki iespēju robežās mēģina apzināt trūkstošo informāciju par novada kapsētās veiktajiem apbedījumiem. Piemēram:

- veicot apbedījumu ģimenes kapavietā Ragaciema vai Antiņciema kapos, tiek aptaujāti piederīgie un noskaidrotā trūkstošā informācija par ģimenes kapavietu tiek ievadīta kapsētas elektroniskajā apbedījumu reģistrā; trūkstošo datu apzināšanu plāno veikt pēc kapsētu topogrāfiskā plāna izstrādāšanas;
- Kārniņu kapsētā trūkst informācijas par aptuveni pusi no kapsētā veiktajiem apbedījumiem. Izstrādājot topogrāfisko plānu Kārniņu kapiem, Pašvaldība aicināja iedzīvotājus sniegt informāciju par iepriekš veiktajiem apbedījumiem – tika saņemtas 20 atbildes.

Apkopojot iepriekš konstatēto, revidenti secina, ka Pašvaldībā tiek uzkrāta tās rīcībā esošā informācija par apbedījumiem, kā arī tiek apzināta trūkstošā informācija, tomēr uzskaitē tiek veikta atšķirīgi novada pagastos. Tomēr reģistrācijas neesamība dažās kapsētās neļauj gūt pilnīgu priekšstatu un iegūt precīzu informāciju par veiktajiem apbedījumiem.

Kapavietu uzskaitē, nekoptu kapavietu apsekošana

Pašvaldība ir noteikusi⁴⁷ kapsētu apsaimniekotāja pienākumu ne tikai nodrošināt kapsētu sektoru, rindu un kapavietu nospraušanu dabā, bet arī *“nodrošināt kapsētas ierīkošanas plāna vai esošās situācijas plāna izstrādi, kurā būtu apzīmēts: zemes gabali (iecirkņi) apbedīšanai un to*

Kapsētu apsaimniekotājs pašu spēkiem ir izveidojis kapsētu plānu elektroniskā formātā.

izmantošanas secība, gājēju celiņu izmēri, izvietojums un labiekārtojums”.

Tomēr tikai 11 kapsētām no Pašvaldības pārziņā esošajām 14 kapsētām ir izveidoti plāni un tikai 2 kapsētām tie ir arī elektroniskā formā: PSIA “Krants” ir izveidojusi kapsētu plānus *Microsoft Excel* formātā, nepiesaistot ārējo pakalpojumu sniedzēju.

Lai gan kapsētu apsaimniekošanu reglamentējošajos normatīvajos aktos noteikts⁴⁸ aktēšanas pienākums, Pašvaldība Engures un Smārdes pagastos neveic kapavietu apsekošanu un aktēšanu ar mērķi apzināt nekoptās kapavietas, kuras varētu tikt izmantotas apbedījumu veikšanai pārskatāmā nākotnē, ņemot vērā Pašvaldības deklarēto drīzo kapavietu trūkumu⁴⁹.

Lai Pašvaldība varētu neuzraudzītās un ilgākā laika periodā nekoptās kapavietas piešķirt jaunu apbedījumu veikšanai, tās rīcībā ir jābūt informācijai:

- kad ir veikts iepriekšējais apbedījums – vai ir pagājis nepieciešamais laiks jauna virsapbedījuma veikšanai;
- vai kapavieta netiek kopta, tas ir, nav apglabātā tuvinieku vai citu personu, kuras vēlētos saglabāt piemiņas vietu;
- kā izvērtēt iespējamo kapavietas kultūrvēsturisko nozīmi un nepieciešamību to saglabāt nākamajām paaudzēm vai kapsētas ainavas saglabāšanai (*skatīt 5.attēlu*).

5.attēls. Skats Kārniņu kapsētā⁵⁰.

Pašvaldība informēja⁵¹:

Lapmežciema pagastā 2017.gada septembrī tika veikta atkārtota (pirmā veikta 2014.gadā) nekopto kapavietu apsekošana Ragaciema un Antiņciema kapos. Konstatēts, ka

Pašvaldība tikai daļā kapsētu veic nekopto kapavietu apsekošanu un aktēšanu.

apzinātās kapavietas netiek koptas arī 2017.gadā. Sastādīts attiecīgs akts⁵².

[pārējos] kapos kapu uzraugiem ir zināmas nekoptās kapavietas, bet nav sastādīti attiecīgi akti.

2017.gada septembrī ir uzsākta novada kapsētu digitalizācija, kas ļaus apzināt nekoptās kapavietas, to piederību un veikt aktēšanu, ko paredzēts īstenot 2018.gadā⁵³.

Kapsētās veikto darbību uzraudzība

Pašvaldību kapsētās veikto darbību uzraudzību lielākoties īsteno kapsētu pārziņi vai teritoriju apsaimniekotāju pārstāvji. Tie ierāda kapavietas robežas, saskaņo un norāda kapa rakšanas vietu un uzrauga kapa rakšanas normatīvu ievērošanu.

Pašvaldības saistošajos noteikumos ir reglamentējušas arī citu darbību veikšanu, piemēram, atļauju izsniegšanu kapavietas aprīkojuma uzstādīšanai, demontāžai, izvešanai vai rekonstrukcijai, kapa rakšanas pakalpojuma ierobežojumus u.tml.

Pašvaldības saistošajos noteikumos⁵⁴ ir noteikti vairāki kapsētās veikto darbību ierobežojumi, piemēram, kapsētās ir aizliegts:

- braukt ar automašīnām, citu tehniku, izņemot gadījumos, kad ir saņemta kapsētas īpašnieka vai kapsētas pārziņa atļauja;
- veikt jebkāda veida tirdzniecību;
- stādīt kokus apbedīšanai ierādītajās vietās bez kapsētas īpašnieka vai tā pilnvarotas personas atļaujas;
- veidojot ģimenes kapavietu, aizņemt kapavietai pieguļošo celiņu;
- kapavietu teritorijas redzamās vietās ierīkot plastmasas pudeļu, citu trauku, maisu un kapu kopšanas inventāra glabātuves.

Kapsētu apsekošanā tika konstatēts, ka šo noteikumu uzraudzība īstenoja nepilnīgi (*piemēru skatīt 6.attēlā*).

Kapsētas apsaimniekotājs
neveic saistošajos
noteikumos uzliktos
pienākumus.

6.attēls. Skats Ragaciema kapsētā⁵⁵.

1.3. Vai Pašvaldība ir nodrošinājusi iedzīvotājiem kapsētu izmantošanai ērtu un pieejamu vidi?

Pašvaldības kapsētu apsaimniekotājs ikdienas uzturēšanas darbu ietvaros veic tā pārziņā esošo kapsētu labiekārtošanas darbības, tādējādi nodrošinot iedzīvotājiem tuvinieku apbedījumu vietu apkopšanai nepieciešamo.

Lai nodrošinātu piederīgajiem iespēju cieņpilni apbedīt aizgājēju, pašvaldībām revidentu ieskatā būtu jānodrošina virkne priekšnosacījumu, tajā skaitā attīstīta kapsētu infrastruktūra, ieskaitot izvadīšanas būves (kapličas u.c.) un teritorijas labiekārtojumu: piemēram, norādes, piebraucamie ceļi, auto stāvlaukumi, teritorijas norobežojums, teritorijas apgaismojums, informācijas stendi, kapsētu celiņi, labierīcības, soliņi, atkritumu urnas, ērtas ūdens ņemšanas vietas, kapusvētku norises vietas aprīkojums.

Pašvaldības Integrētās attīstības programmā⁵⁶ ir paredzēts projekts “Ragaciema kapu izveide”, taču īstenojamie darbi kapsētas vides labiekārtošanai nav norādīti.

Pašvaldība 2014.–2016.gadā ir veikusi kapsētai paredzētās teritorijas inženiertehnisko izpēti, tajā skaitā topogrāfiskos uzmērījumus un gruntsūdeņu mērījumus⁵⁷. 2017.gadā kapsētas infrastruktūras izveides darbības nav paredzētas.

Apsekojot kapsētas, tika konstatēts:

Pašvaldība ikgadējā kapsētu apsaimniekošanas budžeta ietvaros veic kapsētu labiekārtošanu.

Infrastruktūras
nodrošinājums, kapsētu
labiekārtojums

- kapsētās ir izveidots celiņu tīkls, piemēram, Engures jaunajos kapos celiņu tīkls tiek veidots kapsētas attīstības gaitā, savukārt Plieņciema kapi atrodas kāpā ar izteiktu reljefu, kur vēsturiski celiņu tīkls nav veidots;
- visās apsekotajās kapsētās ir ierīkotas ūdens ņemšanas vietas un pieejami atkritumu konteineri, daļā kapsētu ir tualetes (*skatīt 7.attēlu*);
- kapsētās kapusvētku laikā tiek novietoti soliņi apmeklētājiem.

7.attēls. Labiekārtojums Kārniņu kapos⁵⁸.

Ieteikumi

Lai pilnveidotu ar apbedīšanu saistītos procesus, Pašvaldībai:

- nodrošināt iedzīvotājiem būtiskās informācijas par kapavietu iegūšanu un izmantošanu un ar kapsētu izmantošanu saistītajiem pakalpojumiem ērtu pieejamību;
- izveidot vienotu apbedījumu vietu un apbedīšanas uzskaites sistēmu, tajā skaitā iekārtot kapu grāmatas un izstrādāt kapsētu plānus, apzināt informāciju par kapsētās veiktajiem apbedījumiem un nodrošināt tās publisku pieejamību.

2. Vai Pašvaldībā izveidotā attīstības plānošanas un budžeta sistēma atbilst labai pārvaldībai un ļauj pamatot Pašvaldības finanšu resursu izlietojumu iedzīvotājiem prioritārām vajadzībām?

Saskaņā ar normatīvo regulējumu pašvaldībai jāizveido attīstības plānošanas sistēma – jāizstrādā attīstības plānošanas dokumenti, kuros jānosaka mērķi, rīcības virzieni, darbības, kā arī sasniedzamais rezultāts un tā rādītāji, lai būtu iespējams novērtēt mērķa sasniegšanu, un jāsapatavo ar attīstības plānošanu saskaņots budžets, paredzot lietderīgāko pašvaldības līdzekļu izlietojumu⁵⁹.

2.1. Vai Pašvaldībā ir noteikti konkrēti mērķi un uzdevumi, kas ir saistīti ar kapsētu infrastruktūras attīstību un kapsētu apsaimniekošanu?

Pašvaldība ir noteikusi administratīvajā teritorijā aktuālās problēmas, kā arī īstenojamās investīciju projektus kapsētu teritoriju un infrastruktūras attīstībai, tomēr sagaidāmais rezultāts ir aprakstošs un nav noteiktas rezultatīvo rādītāju skaitliskās vērtības, lai novērtētu sasniegto.

Atbilstība normatīvo aktu prasībām

Pašvaldības izveidotā kontroles sistēma

Prioritāšu definēšana attīstības plānošanas dokumentos

Pašvaldībā ir izstrādāta un ir spēkā Engures novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.–2030.gadam⁶⁰ un Engures novada Integrētās attīstības programma 2012.–2018.gadam⁶¹, kura ietver esošās situācijas aprakstu, attīstības programmas īstenošanas rīcības un investīciju plānus.

Pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentos ir izvirzīti ar teritorijas attīstību un labiekārtošanu saistīti stratēģiskie mērķi, prioritātes un rīcības virzieni, un ir noteiktas aktivitātes, uzdevumi kapsētu teritoriju attīstībā:

Pašvaldības programmā definētie prioritārie attīstības virzieni daļēji izriet no veiktās situācijas analīzes.

- rīcības plānā⁶² ir iekļauta rīcība *“Jaunas kapsētas izveide Lapmežciema pagastā”*;
- investīciju plānā⁶³ ir paredzēts finansējums projektam *“Ragaciema kapu izveide”*.

Attīstības plānošanas dokumentos definētie mērķi un noteiktie rīcības virzieni, darbības, uzdevumi izriet no iepriekš veiktās situācijas analīzes:

- Integrētās attīstības programmā, raksturojot esošo situāciju, Pašvaldība ir noteikusi ar kapsētu attīstību saistītās problēmas un nepieciešamo attīstību – secināts⁶⁴, ka *“Lapmežciema pagastā esošajās kapsētās trūkst vietas, tās nevar paplašināt un nepieciešams veidot jaunu kapsētu citā vietā”*;
- arī teritorijas plānojuma izstrādes gaitā Engures novada pašvaldība ir akcentējusi vietas trūkumu Lapmežciema pagasta kapsētās un norādījusi⁶⁵, ka *“Jaunas kapsētas izveidei plānota spēkā esošajā Lapmežciema pagasta teritorijas plānojumā noteiktā un ierādītā teritorija uz ZR no Ragaciema Gausās jūdzes”*.

Tomēr Attīstības programmā iekļautajā SVID tabulā⁶⁶ nav raksturoti ar kapsētu apsaimniekošanu saistīti jautājumi, kā arī nav veikta plašāka Pašvaldības priekšrocību un trūkumu, iespēju un draudu izvērtēšana.

Lai noskaidrotu iedzīvotāju viedokli par plānoto investīciju projektu, revīzijas laikā Pašvaldības tīmekļa vietnē⁶⁷ notiek aptauja *“Vai Lapmežciemā ir nepieciešama lūgšanu telpa – kapela?”*, ko revidenti vērtē kā pozitīvu pieredzi Pašvaldības prioritāšu noteikšanā.

Mērķu sasniegšanas uzraudzība

Lai novērtētu kapsētu teritoriju un infrastruktūras attīstībā sasniegto un salīdzinātu to ar plānoto, jāvērtē uzdevumu izpildē paredzētie sasniedzamie rezultāti un tos raksturojošie rādītāji.

Pašvaldība ir noteikusi aprakstošus sagaidāmos veicamo rīcību rezultātus, nav noteikti izmērāmi rādītāji (piemēram, jaunizveidojamās kapsētu teritorijas platība) un to sākotnējās un sasniedzamās vērtības.

Integrētajā attīstības programmā ir noteikts⁶⁸ stratēģiskais mērķis *“SM2. “Dzīves telpa” – kvalitatīva, racionāla un pievilcīga dzīves vide”*, prioritāte *“P2.4.: Publiskās telpas labiekārtošana un vides aizsardzība”*, rīcības virziens *“RV2.14.: Labiekārtot publisko telpu”*, kurā ir iekļauta rīcība *“Jaunas kapsētas izveide Lapmežciema*

Kapsētu teritoriju un infrastruktūras attīstībā sasniedzamais rezultāts ir aprakstošs, nav noteikti rezultāta rādītāji, to sākotnējās un plānotās vērtības.

pagastā”, nosakot⁶⁹ 2017.gadā sasniedzamo rezultātu: *“Izveidota jauna kapsēta, atrisinot vietas trūkuma problēmu esošajās kapsētās”*.

Aktualizētajā investīciju plānā⁷⁰ projekta *“Ragaciema kapu izveide”* līdz 2018.gadam sasniedzamais rezultāts noteikts *“Ragaciema kapu izveide”*.

Pašvaldība ir noteikusi⁷¹ arī attīstības dokumentu uzraudzības kārtību un uzraudzības veikšanas periodiskumu – uzraudzība par trīs gadu periodā paveikto.

Ir izstrādāti arī divi uzraudzības ziņojumi par paveikto Integrētās attīstības programmas ieviešanā:

- ziņojumā Nr.1 iekļauta informācija par stratēģisko mērķu, rīcību un projektu izpildes progresu, secinājumi un priekšlikumi. Ziņojumā ir raksturota rīcības *“Jaunas kapsētas izveide Lapmežciema pagastā”* ieviešana, norādot⁷², ka 2014.gadā projekta izpilde nav uzsākta, un kā aptuvenus izpildes termiņš ir noteikts 2017.gads.
- ziņojumā Nr.2 ir iekļauta informācija par stratēģisko mērķu izpildes progresu, kā arī aktualizēti rīcības un investīciju plāni. Investīciju plānā 2016.–2018.gadam ir norādīts⁷³, ka projektu *“Ragaciema kapu izveide”* paredzēts īstenot 2017.–2018.gadā, bet līdz 2016.gada 1.janvārim ir *“uzsākta zemes jautājumu sakārtošana”*.

Lai gan Pašvaldība ir veikusi attīstības dokumentu izpildes uzraudzību tajā noteiktā kārtībā, tomēr tā neveic rādītāju dinamikas izvērtēšanu, ņemot vērā, ka šādi rādītāji un to vērtības nav noteikti.

Tas neļauj novērtēt uzdevumu izpildes progresu un izvirzīto mērķu sasniegšanas pakāpi, un plānot turpmāk veicamās rīcības un to budžetu.

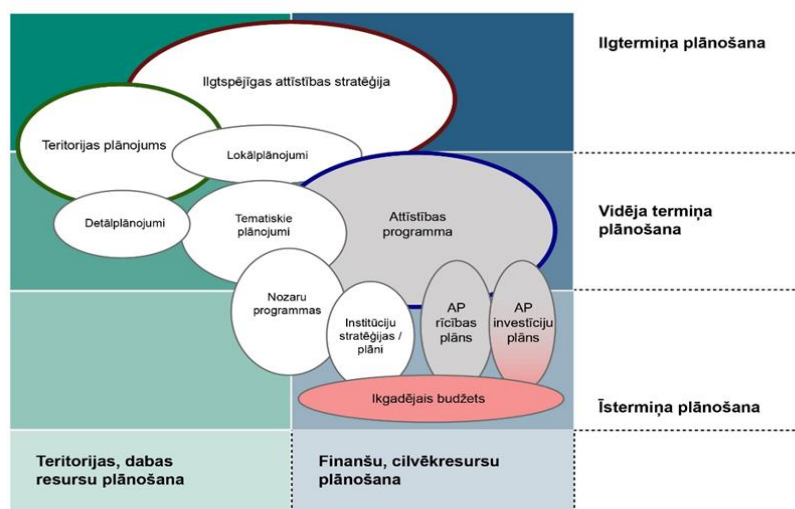
2.2. Vai budžeta plānošana Pašvaldībā tiek sasaistīta ar Pašvaldības attīstības mērķiem un uzdevumiem?

Pašvaldība nav izstrādājusi budžeta sagatavošanas kārtību un nav noteikusi budžeta dokumentos iekļaujamo informāciju no attīstības plānošanas dokumentiem. Pašvaldības budžeta dokumentos netiek norādīta sasaiste starp plānoto konkrētai

jomai piešķiramo finanšu līdzekļu apjomu un Pašvaldības attīstības plānošanas dokumentos noteiktiem rīcības virzieniem, rīcībām, aktivitātēm.

Katrai pašvaldībai ir ļoti rūpīgi jāplāno sava darbība un jāizvērtē šīs darbības rezultāti, lai ar ierobežotajiem finanšu līdzekļiem risinātu tikai aktuālākās problēmas un apmierinātu iedzīvotāju vajadzības.

8.attēls. Pašvaldības plānošanas dokumentu sistēma un budžeta vieta tajā. Avots: PPK, 2016.

Lēmumiem par budžeta plānošanu un finansējuma piešķiršanu konkrētām aktivitātēm ir jābūt argumentētiem attīstības plānošanas dokumentos un pamatotiem ar tajos definētajiem mērķiem un noskaidroto problēmu risināšanai noteiktajām prioritārajām rīcībām, kā arī ekonomiski piemērotākās alternatīvas izvēli, tas ir, rīcībai jābūt tādai, lai mērķi tiktu sasniegti ar mazāko finanšu līdzekļu un mantas izlietojumu⁷⁴.

Alternatīvo risinājumu analīze

Engures novada teritoriju raksturo ~60 kilometrus gara Rīgas jūras līča piekrastes līnija, kā arī vairāku dabas parku un dabas liegumu atrašanās novadā⁷⁵:

- 39% Smārdes pagasta teritorijas aizņem Ķemeru nacionālais parks, Milzkalna dabas liegums, Sloenes ielejas dabas liegums;

Tikai daļēji izvērtētas veicamo uzdevumu alternatīvas, bet to ietekme uz Pašvaldības budžetu nav vērtēta.

- visa Lapmežciema pagasta teritorija ietilpst Ķemeru nacionālajā parkā, savukārt 97% pagasta teritorijas ietilpst Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslā;
- uz 90% Engures pagasta teritorijas attiecināmas Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslas, Engures ezera dabas parka, Ķemeru nacionālā parka un kompleksā dabas lieguma "Plieņciema kāpa" aizsardzības prasības.

Minētais liek Pašvaldībai ar lielu rūpību un atbildību izvērtēt tās teritorijas izmantošanas iespējamās alternatīvas, lai sabalansētu iedzīvotāju un dabas bagātību saglabāšanas turpmākajām paaudzēm intereses. Tas attiecināms arī uz kapsētu infrastruktūras attīstības alternatīvu izvērtējumu.

Diskutējot par jaunas kapsētas ierīkošanu Lapmežciema pagastā, Pašvaldībai tika iesniegti alternatīvi kapsētas izveidošanas vietas varianti⁷⁶.

Tomēr, nosakot kapsētu apsaimniekošanas jomā veicamos uzdevumus, tajā skaitā plānojot jaunas kapsētas izveidošanu Ragaciēmā, Ķemeru nacionālā parka teritorijā, Pašvaldība tikai daļēji vērtējusi veicamo uzdevumu alternatīvas un to ietekmi uz mērķu sasniegšanu⁷⁷, bet ietekmi uz Pašvaldības budžetu nav vērtējusi.

Pašvaldība informēja⁷⁸:

Izstrādājot un aktualizējot Pašvaldības plānošanas dokumentus, netika vērtētas aktuālo ar kapiem saistīto problēmu risinājumu iespējamās alternatīvas, jo, izvērtējot esošo situāciju Lapmežciema pagastā ar Ragaciema kapiem, Pašvaldība nesaskatīja nevienu iespējamu un pieņemamu alternatīvu Pašvaldības plānošanas dokumentos paredzētajam risinājumam.

2009.gadā, izveidojoties Engures novadam, tika izmantoti visu triju pagastu plānošanas dokumenti, kuri tajā brīdī bija apstiprināti un aktuāli. Jaunā Ragaciema kapu teritorija jau bija paredzēta iepriekšējā Lapmežciema novada plānojumā. Diskusija par kapu nepieciešamību neradās, jo tā bija loģiska dzīves un pagastu cilvēku vajadzība.

Neveicot alternatīvu un to ietekmes uz budžetu analīzi attīstības plānošanas procesā, Pašvaldība nevar izvērtēt Pašvaldības finanšu līdzekļu izlietojuma ekonomiskumu un Pašvaldības rīcības efektivitāti, iegūt objektīvu informāciju lēmumu pieņemšanai par turpmāko rīcību, kā arī sniegt informāciju un skaidrojumus iedzīvotājiem, vai Pašvaldība ir izvēlējusies ekonomiski pamatotākos un pareizākos risinājumus.

Turklāt alternatīvu vērtēšanu jo īpaši nepieciešamu padara fakts, ka Pašvaldība jaunas kapsētas izveidošanai paredzēto teritoriju ir pārņēmusi no 2009.gadā apstiprinātā Lapmežciema teritorijas plānojuma, kura izstrādes gaitā vairākas institūcijas sniedza negatīvus atzinumus un pašvaldībā tika konstatēti teritorijas plānojumu reglamentējošo normatīvo aktu pārkāpumi⁷⁹.

To, ka Pašvaldība nav nodrošinājusi pilnvērtīgu alternatīvu izvērtēšanu, apliecina Pašvaldībā izveidojusies situācija:

- saskaņā ar teritorijas plānojuma un Attīstības programmas izstrādes laikā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem⁸⁰ kapsētas izveidošana Ķemeru nacionālā parka dabas lieguma zonā nebija atļauta;
- atbilstoši Pašvaldības rīcībā esošajam eksperta atzinumam⁸¹ kapsētas ierīkošana plānotajā teritorijā neatgriezeniski iznīcinās Latvijā un Eiropas Savienībā īpaši aizsargājamu biotopu “2180 Mežainas piejūras kāpas” 6,2 ha platībā, jo plānotās darbības raksturs nav savienojams ar šī biotopa pastāvēšanas nosacījumiem. Saskaņā ar normatīvo aktu⁸² veikt darbības vai īstenot plānošanas dokumentu, kas negatīvi ietekmē *Natura 2000* teritoriju, atļauts tikai tad, ja tas ir vienīgais risinājums un nepieciešams sabiedrībai nozīmīgu interešu apmierināšanai;
- Engures novada teritorijas plānojuma 2013.–2025.gadam izstrādes procesā Valsts vides dienesta Ventspils reģionālā vides pārvalde konstatēja⁸³, ka plānošanas dokumentā netiek izvērtētas Lapmežciema pagasta teritorijas, kuras būtu piemērotas un kurās būtu pieļaujama kapsētu ierīkošana. Atbildot uz iepriekš minēto atzinumu, Pašvaldība norādīja⁸⁴, ka “*Jaunas kapsētas izveidei paredzēta spēkā esošajā Lapmežciema pagasta teritorijas plānojumā noteikta teritorija uz ZR no Ragaciema Gausās jūdzes D pusē. Atkārtotas izpētes vai alternatīvu analīze netika veikta*”;
- Tiesībsargs ir sniedzis atzinumu⁸⁵ par kapsētas veidošanu Ķemeru nacionālā parka teritorijā, kurā secināts, ka Engures novada dome nebija tiesīga plānot kapsētas izveidošanu Ķemeru nacionālā parka dabas lieguma zonā un dome savā darbībā nav ievērojusi labas pārvaldības principu. Atzinumā arī izteikti aicinājumi izvērtēt iespēju kapsētu izveidot citā teritorijā;
- pret kapsētas izveidošanu Pašvaldības attīstības plānošanas dokumentos paredzētajā vietā Ragaciemā kopš 2014.gada iebilst biedrība “Par neskartu vidi nākamajām paaudzēm”⁸⁶;

- tikai 2016.gada 6.septembrī pieņemts normatīvais akts⁸⁷, kas atļauj kapsētu ierīkošanu Ķemeru nacionālā parka dabas lieguma teritorijā tikai ar dabas aizsardzības pārvaldes atļauju.

Tādējādi revidenti secina, ka Pašvaldība, teritorijas plānojumā pretēji attīstības plānošanas dokumentu izstrādes laikā spēkā esošo normatīvo aktu⁸⁸ prasībām paredzot jaunas kapsētas izveidošanu Ķemeru nacionālā parka dabas lieguma zonā *Natura 2000* teritorijā un neizvērtējot alternatīvas kapsētas izveidošanai citā teritorijā, nav ievērojusi normatīvajos aktos⁸⁹ noteikto, tajā skaitā labas pārvaldības aspektā.

Par vienu no alternatīviem risinājumiem drīzā nākotnē paredzamam kapavietu trūķumam revidenti uzskata piešķiramās kapavietas platības samazināšanu – Ragaciema kapsētā ierādāmā divvietīgas kapavietas platība ir ievērojami lielāka nekā citu novadu pašvaldībās (*skatīt 3.tabulu*).

3.tabula

Kapavietu platība pašvaldību kapsētās

Kapavietas lielums (vietu skaits)	Kapavietas platība, m ²			
	Ragaciemā ⁹⁰	Engures novadā ⁹¹	Ogres novadā ⁹²	Ļaviņu novadā ⁹³
1–vietīga	6,60	5,25	5,25	5,25
2–vietīga	13,20	9,00	7,50	7,50
3–vietīga		12,00	9,00	10,50
4–vietīga			12,00	14,00

Minēto daļēji risina 2016.gada nogalē pieņemtie novada saistošie noteikumi, kuros piešķiramā kapavietas platība ir būtiski samazināta.

Apkopojot iepriekš sacīto, Valsts kontroles revidenti uzskata, ka Pašvaldībai būtu atkārtoti jāveic jaunas kapsētas izveides alternatīvu izvērtējums, tajā skaitā apzinot un izvērtējot iespējamās kapsētas izveides vietas un meklējot arī citus risinājumus, piemēram, revidentu minēto kapavietas platības samazināšanu vai piešķiramo kapavietu skaita ierobežošanu.

Budžeta plānošana

Pašvaldībā nav izstrādāti budžeta sagatavošanu reglamentējoši dokumenti, kā arī nav noteikts, kāda informācija iekļaujama paskaidrojuma rakstā, budžeta pieprasījumos.

Budžeta izstrādes gaitā Pašvaldībā tiek iesniegts par kapsētu apsaimniekošanu atbildīgās PSIA “Krants” budžeta pieprasījums⁹⁴,

Finanšu līdzekļi netiek plānoti konkrētu attīstības plānošanas dokumentos noteikto uzdevumu, aktivitāšu īstenošanai.

kurā ir norādīta izdevumu pozīcija un nākamajam gadam pieprasīto līdzekļu summa.

Pašvaldības tīmekļa vietnē un informatīvajā izdevumā “*Engures novada ziņas*” ir sniegts skaidrojums⁹⁵ par budžeta izlietojumu, kurā norādīti Pašvaldības teritoriju un mājokļu apsaimniekošanai paredzētie izdevumi, kā arī galvenie Pašvaldībā plānotie darbi. Ar kapsētu apsaimniekošanu saistīti izdevumi budžeta paskaidrojuma rakstos nav iekļauti.

Budžeta dokumentos netiek norādīta sasaiste starp plānoto konkrētai jomai piešķiramo finanšu līdzekļu apjomu un Pašvaldības attīstības plānošanas dokumentos noteiktiem rīcības virzieniem, rīcībām, aktivitātēm.

Tas neļauj novērtēt Pašvaldības finanšu līdzekļu izlietojuma ekonomiskumu un Pašvaldības rīcības efektivitāti, iegūt objektīvu informāciju lēmumu pieņemšanai par turpmāko rīcību, kā arī sniegt informāciju un skaidrojumus iedzīvotājiem, vai Pašvaldība ir izvēlējusies ekonomiski pamatotākos un pareizākos risinājumus un vai tie ir samērīgi ar Pašvaldības finansiālajām iespējām.

Ieteikumi

Ņemot vērā publiskajā telpā izskanējušos viedokļus par Pašvaldības plānoto jaunas kapsētas ierīkošanu vietā, kas ietilpst nacionālas nozīmes dabas parka teritorijā, un lai Pašvaldības rīcība atbilstu labas pārvaldības praksei, Pašvaldībai atkārtoti veikt kapsētas izveides iespējamo alternatīvu apzināšanu un izvērtēšanu.

Pilnveidot Pašvaldības attīstības plānošanas dokumentus, ietverot tajos no konkrētām problēmām un aktuālām vajadzībām publiskās pārvaldes un pakalpojumu jomā izrietošo mērķu un uzdevumu izpildi raksturojošus izmērāmus kapsētu teritoriju un infrastruktūras attīstības darbību rezultatīvos rādītājus, kas ļautu novērtēt Pašvaldības darbības efektivitāti un ekonomiskumu.

3. Vai Pašvaldības rīcība ar finanšu līdzekļiem, nodrošinot kapsētu infrastruktūras izveidi un uzturēšanu, ir ekonomiski pamatota?

Pašvaldības izveidotā finanšu uzskaites un analīzes sistēma neļauj gūt pārliecību, ka kapsētu jomai atvēlētais finansējums tiek izlietots iespējami efektīvi un ekonomiski. Turklāt arī iekšējās kontroles sistēma ir nepilnīga – tā nav ļāvusi konstatēt pamatojuma dokumentu trūkumus un savlaicīgi novērst neatbilstības.

Maksas pakalpojumu cenu noteikšana, uzskaitē

Pašvaldība nesniedz ar apbedīšanu saistītus pakalpojumus, kuri nav attiecināmi uz pašvaldību funkcijas⁹⁶ izpildi.

Pašvaldība 2008.gadā apstiprināja⁹⁷ Lapmežciema pagasta Ragaciema un Antiņciema kapsētu apsaimniekotāja PSIA "Krants" izcenojumu par Ragaciema kapličas izmantošanu un neplāno pārskatīt maksas pakalpojuma cenu iedzīvotāju zemās maksātspējas dēļ.

Rēķini par kapličas izmantošanu tiek izrakstīti elektroniski un ir jāsamaksa pirms pakalpojuma sniegšanas. Datu uzskaitē tiek veikta komunālo pakalpojumu uzskaites programmā.

Pašvaldībā ir nodrošināta ieņēmumu kontrole – pakalpojumu sniedzēja uzskaites dati tiek regulāri salīdzināti ar grāmatvedības reģistru informāciju.

Pašvaldības izveidotā
kontroles sistēma

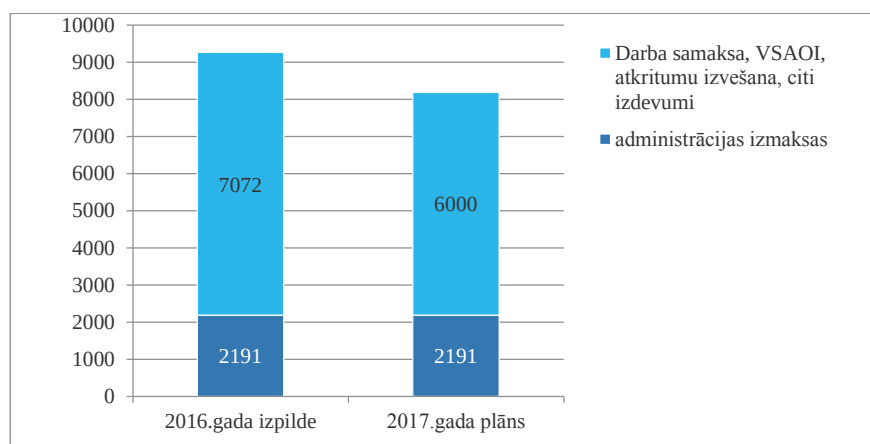
Pašvaldības izdevumi kapsētu apsaimniekošanā

Izdevumus kapsētu uzturēšanai sedz no Engures novada pašvaldības budžeta un naudas līdzekļiem, kas iegūti, sniedzot kapličas pakalpojumus.

PSIA "Krants", lai nodrošinātu katras saimnieciskās darbības jomas sasniegtā rezultāta noteikšanu, ir izstrādājusi detalizētu kontu plānu⁹⁸, tajā izdalot ar kapsētu apsaimniekošanu saistīto izdevumu pozīcijas:

- 6116 – Ieņēmumi no kapsētas apsaimniekošanas;
- 7116 – Materiāli kapsētu apsaimniekošanai;
- 7126 – Elektroenerģijas izmaksas kapsētu apsaimniekošanai;
- 7136 – Citas kapsētu apsaimniekošanas izmaksas;
- 7176 – Samaksa par pakalpojumiem no ārienes kapu apsaimniekošanai;
- 7216 – Darba samaksa kapu apsaimniekošanas personālam;
- 7316 – Darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas kapu apsaimniekošanas personālam;
- 7426 – Pamatlīdzekļu nolietojums kapu apsaimniekošanai.

PSIA “Krants” lielāko izdevumu sadaļu veido darbinieku atalgojums un ar to saistītie nodokļi, izdevumi par saņemtajiem pakalpojumiem (galvenokārt koku izzāģēšanu un atkritumu izvešanu), kā arī administrācijas izmaksas (skatīt 9.attēlu).

9.attēls. PSIA “Krants” kapsētu apsaimniekošanas izdevumi 2016. un 2017.gadā⁹⁹.

Uz kapsētu apsaimniekošanu tiek attiecinātas administrācijas izmaksas, kuru apmērs 2016.gadā bija plānots 10% apmērā (tas ir 1086 euro) no Pašvaldības finansējuma deleģētā uzdevuma izpildei, bet faktiski sasniedza 31%, tas ir 2191 euro¹⁰⁰.

2017.gadā administrācijas izmaksas noteiktas iepriekšējā gada faktisko izdevumu apmērā – 2191 euro, lai gan Pašvaldības finansējums ir mazāks nekā 2016.gadā (tas samazinājies no 7072 euro 2016.gadā uz 6000 euro 2017.gadā).

Tādējādi izdevumi Pašvaldības deleģētās funkcijas izpildes administrēšanai palielinājušies līdz 36,5% un, ņemot vērā to apmēru, revidentuprāt pastāv risks, ka Pašvaldības finanšu līdzekļi netiek

izmantoti lietderīgi: samazinoties apsaimniekotā finansējuma apjomam, būtu jāsarūk arī maksai par apsaimniekošanu.

Engures un Smārdes pagastu pārvaldēs izdevumi kapsētu apsaimniekošanai nav uzskaitīti atsevišķā funkcionālās klasifikācijas kodā, līdz ar to ir sarežģīti apkopojami.

Valsts kontroles revidentu ieskatā Pašvaldība nav izveidojusi atbilstošu iekšējās kontroles sistēmu, ko apliecina konstatētais, piemēram:

- Pašvaldība nevarēja uzrādīt dokumentu, ar kuru PSIA "Krants" apsaimniekošanā ir nodoti pamatlīdzekļi (kapliča, kapličas kancele, Ragaciema kapu žogs, vārti) ar uzskaites vērtību 128 693 *euro*;
- tiek ekspluatēta kapliča Engures pagasta Kārniņu kapsētā, kas Pašvaldības grāmatvedības uzskaitē¹⁰¹ nav iekļauta, bet kuras labiekārtošanā Pašvaldība revidējamajā periodā ir ieguldījusi 8324 *euro*¹⁰².

Ieteikums

Lai nodrošinātu Pašvaldības finanšu resursu efektīvu un ekonomisku izlietošanu, Pašvaldībai izvērtēt tās īstenotās iekšējās kontroles, tajā skaitā pilnveidot līgumu izvērtēšanas un slēgšanas procesu.

Pašvaldības viedoklis

Par veikto revīziju

Tā kā kapsētu izveidošana un uzturēšana ir viena no ar likumu noteiktajām pašvaldību autonomajām funkcijām, kā arī tas, ka viens no pašvaldības galvenajiem uzdevumiem ir publisko pakalpojumu nodrošināšana sabiedrībai, tad, lai varētu izvērtēt un saprast, kā Latvijā dažādās pašvaldībās šīs funkcijas tiek pildītas un pakalpojumu pieejamība nodrošināta, revīzija ir atzīstama par nepieciešamu. Par to, vai revīzija veikta īstajā brīdī (laikā), Engures novada pašvaldībai grūti izteikt viedokli, jo trūkst pilnīgas informācijas par šajā revīzijā iekļauto revidējamo jautājumu aktualitāti citās Latvijas pašvaldībās. Attiecībā uz Engures novada pašvaldību, ja šī revīzija būtu notikusi kādu gadu vēlāk, esošo revīzijas aizrādījumu iespējams būtu mazāk, jo pie vairāku problēmjautājumu risinājumiem, kas ietverti ziņojumā, pašvaldība jau bija uzsākusi darbu pirms revīzijas uzsākšanas.

Par revīzijas secinājumiem

Lai arī kapsētu uzturēšana ir viena ar likumu noteiktajām pašvaldības autonomajām funkcijām un Engures novada pašvaldība to pildīja un arī apzinīgi turpinās pildīt, līdz šim tāds jautājums “Vai Engures novada pašvaldības rīcība, nodrošinot kapsētu apsaimniekošanu un ar kapsētu izmantošanu saistītos pakalpojumus, ir likumīga un lietderīga?” vispār neradās. Tā ir pašvaldības funkcija, ko, mūsuprāt, ar salīdzinoši nelieliem finanšu līdzekļiem nodrošinām iedzīvotājiem, radot kapsētu izmantošanai ērtu un pieejamu vidi un labus aizgājēju apbedīšanas apstākļus. No novada iedzīvotājiem līdz šim nav saņemtas sūdzības par to, ka būtu kādas problēmas ar piederīgo apglabāšanu vai vietas izvēli mūsu novada kapsētās.

Kapsētu pieejamības jautājums aktualizējās salīdzinoši nesen, kad pašvaldība sāka plānot Lapmežciema pagastā jaunas kapsētas ierīkošanu. Tad arī saskatījām nepieciešamību izdot kapsētu apsaimniekošanas un izmantošanas noteikumus, kā arī izveidot vienotu apbedījumu vietu uzskaites sistēmu. Saistošos noteikumus daļēji pamudināja pieņemt situācija, ka citās pašvaldībās par kapu vietas ierādīšanu ir jāmaksā nauda, kas radīja lielu interesi par mūsu novada kapu vietām.

Par revīzijas ieteikumiem

Valsts kontroles ieteikumi ir saprotami un tie noteikti palīdzēs uzlabot pašvaldības darbu.

Par revīzijas ieteikumu ieviešanu

Lai veicinātu pašvaldības pārziņā esošo kapsētu apsaimniekošanas pilnveidošanu, atbilstoši revīzijas ieteikumiem Engures novada pašvaldība:

- nodrošinās iedzīvotājiem būtisku informāciju saistītu ar kapsētu izmantošanu informācijas stendos pie kapsētām un pašvaldības interneta vietnē,
- izveidos publiski pieejamu vienotu apbedījumu vietu un apbedīšanas uzskaites sistēmu,
- pilnveidos pašvaldības attīstības plānošanas dokumentus, ietverot kapsētu teritoriju un infrastruktūras attīstības darbību izmērāmus rezultatīvos rādītājus, kas ļaus novērtēt pašvaldības darbības efektivitāti un ekonomiskumu.

Revīzijas raksturojums, kritēriji un metodes

Revīzijas mērķis

Revīzijas mērķis ir iegūt pārliecību, ka laika posmā no 2015.gada 1.janvāra līdz 2017.gada 30.jūnijam pašvaldības, nodrošinot kapsētu apsaimniekošanu un ar kapsētu izmantošanu saistīto pakalpojumu sniegšanu, ir rīkojušās tiesiski, efektīvi un ekonomiski.

Juridiskais pamatojums

Likumības un lietderības revīzija “Vai pašvaldību rīcība, nodrošinot kapsētu apsaimniekošanu un ar kapsētu izmantošanu saistītos pakalpojumus, ir likumīga un lietderīga?” Engures novada pašvaldībā ir veikta, pamatojoties uz Valsts kontroles 2017.gada darba plānu un Piektā revīzijas departamenta 2017.gada 2.janvāra revīzijas uzdevumu Nr.2.4.1–1/2017 un 2017.gada 23.februāra un 2017.gada 2.marta revīzijas uzdevuma grozījumiem.

Revīziju veica revīzijas grupas vadītājs vecākais valsts revidents Jānis Lielkalns, valsts revidenti Pēteris Bricis, Ingūna Vanaga un valsts revidentes juristes Guna Rudzīte, Zane Riekstiņa (līdz 2017.gada 8.februārim) un Baiba Bebre (no 2017.gada 20.februāra).

Revidentu un revidējamās vienības atbildība

Valsts kontroles revidenti ir atbildīgi par revīzijas ziņojuma sniegšanu, kas pamatojas uz revīzijas laikā gūtiem atbilstošiem, pietiekamiem un ticamiem revīzijas pierādījumiem.

Pašvaldība ir atbildīga par normatīvo aktu ievērošanu un revidentiem sniegtās informācijas patiesumu.

Revīzijas apjoms un ierobežojums

Revīzija ir veikta saskaņā ar Latvijas Republikā atzītiem starptautiskajiem revīzijas standartiem. Revīzija plānota un veikta tā, lai iegūtu pietiekamu pārliecību par revīzijas apjomā iekļautās revidējamās vienības – Engures novada pašvaldības – rīcības tiesiskumu, efektivitāti un ekonomiskumu, veicot Pašvaldības pārziņā esošo kapsētu apsaimniekošanu nolūkā nodrošināt piederīgajiem cienpilnu aizgājēja apbedīšanu.

Revīzija veikta par laika posmu no 2015.gada 1.janvāra līdz 2017.gada 30.jūnijam.

Revīzija ir par Pašvaldības darbību laika posmā no 2015.gada līdz 2017.gada jūnijam.

Mērķis – Pašvaldības un tās institūciju darbības efektivitāte, kā arī kapsētu infrastruktūras izveidē un apsaimniekošanā ieguldīto līdzekļu izlietojuma ekonomiskums.

Vērtēšanas kritēriji

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir izpildīts / nav izpildīts
Vai pašvaldību rīcība, nodrošinot kapsētu apsaimniekošanu un ar kapsētu izmantošanu saistītos pakalpojumus, ir atbilstoša normatīvajiem aktiem, efektīva un ekonomiska?		
1. Vai Pašvaldības izstrādātā un ieviestā attīstības plānošanas sistēma atbilst normatīvajos aktos noteiktajam, kā arī labas pārvaldības pamatprincipiem?		
1.1. Vai Pašvaldība ir veikusi situācijas analīzi, lai definētu aktuālās risināmās problēmas un iedzīvotāju vajadzības?	Ir veikta SVID analīze	⊗ Kritērijs ir izpildīts daļēji – SVID analīzē nav raksturota kapsētu apsaimniekošana, nav veikta plašāka priekšrocību un trūkumu, iespēju un draudu izvērtēšana.
	Ir organizētas dažādu grupu, mērķauditoriju aptaujas	⊗ Kritērijs nav izpildīts – mērķauditorijas nav apzinātas.
	Veiktās situācijas analīzes rezultātā ir definētas aktuālās problēmas, iedzīvotāju vajadzības	- Kritērijs ir izpildīts – ir definēta nepieciešamība veidot jaunu kapsētu.
1.2. Vai Pašvaldība, nosakot prioritāšu īstenošanai veicamos uzdevumus, ir vērtējusi iespējamās alternatīvas un izvēlējusies no efektivitātes un ekonomiskuma aspektiem pamatotākos risinājumus?	Pašvaldība ir definējusi alternatīvas	⊗ Kritērijs nav izpildīts – alternatīvas nav aprakstītas.
	Ir novērtēta alternatīvo risinājumu ietekme uz mērķu sasniegšanu	⊗ Kritērijs ir izpildīts daļēji – alternatīvu ietekme uz mērķu sasniegšanu ir novērtēta nepilnīgi.
	Ir aprēķināta alternatīvo risinājumu finansiālā ietekme uz Pašvaldības budžetu	⊗ Kritērijs nav izpildīts – alternatīvu ietekme uz budžetu nav vērtēta.
1.3. Vai Pašvaldība ir noteikusi definēto mērķu sasniegšanai veicamo uzdevumu sagaidāmo rezultātu un izmēramus rezultātos rādītājus, kā arī to sākotnējās un plānotās (sasniedzamās) vērtības?	Pašvaldība ir aprakstījusi attīstības dokumentos noteikto darbību izpildes sagaidāmo rezultātu	- Kritērijs ir izpildīts – ir vispārīgi aprakstīti sagaidāmie rezultāti.
	Ir noteikti rezultatīvie rādītāji	⊗ Kritērijs nav izpildīts – izmērāmi sagaidāmo rezultātu raksturojošie rādītāji nav noteikti.
	Lai noteiktu mērķu sasniegšanas, uzdevumu izpildes pakāpi, ir noteiktas rezultatīvo rādītāju sākotnējās vērtības un sasniedzamās vērtības	⊗ Kritērijs nav izpildīts – salīdzināmas rezultatīvo rādītāju vērtības nav noteiktas.
1.4. Vai Pašvaldības budžeta dokumentos ir nodrošināta sasaiste ar attīstības plānošanu, norādot, kāds līdzekļu apjoms ir paredzēts katra uzdevuma izpildei noteiktā periodā?		

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir izpildīts / nav izpildīts
	Ir izstrādāti Pašvaldības budžeta sagatavošanas noteikumi un tajos noteikta precīza budžeta pieprasījumos iekļaujamā informācija no attīstības dokumentiem	⊗ Kritērijs nav izpildīts – nav izstrādāts budžeta plānošanu reglamentējošs dokuments, kurā noteikta budžeta pieprasījumos iekļaujamā informācija no attīstības dokumentiem.
	Ir sagatavots budžeta paskaidrojuma raksts, kurā pamatota līdzekļu piešķiršana konkrētu uzdevumu izpildei	⊗ Kritērijs nav izpildīts – paskaidrojuma rakstā netiek norādīts finansējuma piešķiršanas mērķis attīstības dokumentos norādītu uzdevumu izpildei.
	Budžeta pieprasījumos sniegtas atsaucis uz attīstības plānošanas dokumentos noteiktajiem mērķiem, uzdevumiem	⊗ Kritērijs nav izpildīts – tāmēs nav norādītas atsaucis uz attīstības plānošanas dokumentos definēto rīcību ietvaros veicamajām aktivitātēm.
1.5. Vai Pašvaldība attīstības plānošanas dokumentos noteiktā kārtībā ir veikusi mērķu sasniegšanai veicamo uzdevumu izpildes uzraudzību un kontroli?		
	Pašvaldība ir noteikusi attīstības plānošanas sistēmas uzraudzības kārtību	- Kritērijs ir izpildīts – ir noteikta uzraudzības kārtība.
	Uzraudzība ir īstenota saskaņā ar Pašvaldības noteikto kārtību	⊗ Kritērijs ir izpildīts daļēji – ir sagatavoti uzraudzības ziņojumi, taču tajos nav vērtēta konkrētu rādītāju dinamika.
2. Vai Pašvaldība ir nodrošinājusi iedzīvotājiem iespēju cieņpilni apbedīt aizgājēju, noorganizējot skaidru, vienkāršu procesu un ar to saistīto informāciju, kā arī ir nodrošinājusi kapsētu izmantošanai ērtu un pieejamu vidi?		
2.1. Vai Pašvaldība ir izstrādājusi kapsētu izmantošanu reglamentējošus iekšējos normatīvos aktus un tajos ir aprakstījusi visus iedzīvotājiem aktuālos ar kapsētu izmantošanu saistītos jautājumus (kapavietu iegūšana un apsaimniekošana, maksājumi, maksas pakalpojumi, pakalpojumu saņemšanas kārtība u.tml.)?		
	Ir izstrādāti jomu reglamentējoši saistošie noteikumi; ir noteikti maksas pakalpojumi – izstrādāts cenrādis	- Kritērijs ir izpildīts – Pašvaldība ir izstrādājusi un pieņēmusi saistošos noteikumus.
	Pašvaldība ir aprakstījusi iedzīvotājiem būtiskus kapsētu izmantošanas jautājumus: - kapavietu iegūšana; - kapavietu uzturēšana un apsaimniekošana, tajā skaitā nekoptu kapavietu aktēšana; - ar kapsētu izmantošanu saistīto maksājumu veidi un apmērs; - apbedīšanas kārtība	- Kritērijs ir izpildīts – saistošajos noteikumos ir aprakstīti iedzīvotājiem būtiskie kapsētu izmantošanas jautājumi.

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir izpildīts / nav izpildīts
2.2. Vai Pašvaldība ir nodrošinājusi visas ar kapsētu izmantošanu saistītās informācijas (saistošie noteikumi, pakalpojumu cenrāži, pakalpojumu saņemšanas kārtība u.c.) ērtu pieejamību?	Pašvaldības tīmekļa vietnē ir izveidota sadaļa par kapsētu apsaimniekošanu un izmantošanu / visa informācija ir pieejama sadaļā "Pakalpojumi"	⊙ Kritērijs ir izpildīts daļēji – tīmekļa vietnē ir atrodamī saistošie noteikumi, taču informācija par kapsētu apsaimniekošanu un izmantošanu ir nepilnīga.
	Ar kapsētu izmantošanu saistīto maksas pakalpojumu cenrādis ir saistošo noteikumu pielikums	⊗ Kritērijs nav izpildīts – maksas pakalpojumu cenrādis nav saistošo noteikumu pielikums un tas nav pieejams Pašvaldības tīmekļa vietnē.
	Pašvaldības tīmekļa vietnē ir ērti pieejama VARAM izstrādātā kārtība "Mīrušo apbedīšana soli pa soli"	⊗ Kritērijs nav izpildīts – kārtība nav pieejama Pašvaldības tīmekļa vietnē.
2.3. Vai Pašvaldība ir izveidojusi apbedījumu vietu un apbedīšanas uzskaites sistēmu un ir apzinājusi informāciju par kapsētās pieejamajām apbedījumu vietām, kā arī ir nodrošinājusi šīs informācijas publicitāti?	Pašvaldībā ir izveidots kapsētu plānojums, kurā norādītas apbedījumu vietas	⊙ Kritērijs ir izpildīts daļēji – Pašvaldībā kapsētu plāni ir tikai daļai kapsētu.
	Informācija par apbedījumu vietām un apbedītajiem ir pieejama	⊙ Kritērijs ir izpildīts daļēji – informācija par apbedījumu vietām un apbedītajiem ir pieejama kapsētu pārziņiem, tomēr tā nav publiski pieejama.
	Ir noteikta apbedīšanas reģistrācijas kārtība	⊙ Kritērijs ir izpildīts daļēji – saistošajos noteikumos ir noteikts pienākums uzturēt reģistru, bet nav noteikta tajā iekļaujamā informācija.
	Ir noteikta uzraudzība pār Pašvaldības kapsētās veiktajiem apbedījumiem	⊙ Kritērijs ir izpildīts daļēji – ir noteikts uzraudzības pienākums, bet uzraudzība tiek veikta nepilnīgi.
2.4. Vai Pašvaldības izveidotais regulējums un uzskaites sistēma ļauj izvērtēt Pašvaldības pieņemto lēmumu pamatotību?	Pašvaldība ir apkopojusi vēsturisko apbedījumu informāciju un apzinājusi pieejamo apbedījumu vietu skaitu	⊙ Kritērijs ir izpildīts daļēji – informācija tiek apzināta un uzkrāta tikai daļā kapsētu, pieejamo kapavietu skaits nav apzināts.
	Pašvaldības apkopotā informācija ir izmantota lēmuma pieņemšanai	⊙ Kritērijs ir izpildīts daļēji – Pašvaldībai ir pieejama daļēja

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir izpildīts / nav izpildīts
	par infrastruktūras attīstību kapsētās (teritoriju paplašināšana, kapliču būve)	informācija par veiktajiem apbedījumiem, bet plānošanas dokumentos tā netiek norādīta kā veicamo darbību pamatojums.
2.5. Vai Pašvaldība ir nodrošinājusi kapsētu pieejamību, izveidojot un labiekārtojot apkārtējo vidi?	Pašvaldība ir izveidojusi ērtu un pieejamu vidi kapsētās, tajā skaitā, sakārtojusi pievedceļus, ierīkojusi auto stāvlaukumus, apgaismojumu, izveidojusi un uztur celiņu tīklu, ierīkojusi ūdens ņemšanas vietas, tualetes, kā arī nodrošinājusi atpūtas iespējas (soliņus)	- Kritērijs ir izpildīts – Pašvaldība veic kapsētu infrastruktūras izvērtējumu un veic ieguldījumus tās pilnveidošanā.
3. Vai Pašvaldības rīcība ar finanšu līdzekļiem, nodrošinot kapsētu darbību un uzturēšanu, ir ekonomiski pamatota:		
3.1. vai Pašvaldībā ir nodrošināta atsevišķa kapsētu apsaimniekošanas izdevumu grāmatvedības uzskaitē?		
3.2. vai Pašvaldībā ir izstrādāta maksas pakalpojumu cenu noteikšanas un izdevumu sadales metodika?		
3.3. vai Pašvaldība ir veikusi ar kapsētu izmantošanu un uzturēšanu saistīto faktisko izdevumu kalkulāciju un tās noteiktās maksas pakalpojumu cenas atbilst faktiskajiem izdevumiem?		
3.4. vai Pašvaldība sniedz tikai tādus maksas pakalpojumus kapsētu jomā, kurus nevar nodrošināt tirgus, un pirms dalības uzsākšanas apbedīšanas pakalpojumu tirgū ir veiktas normatīvajā aktā ¹⁰³ noteiktās darbības?		
3.5. vai Pašvaldība veic precīzu ar kapsētu izmantošanu saistīto maksājumu uzskaiti un nodrošina atbilstošu ieņēmumu kontroli?		
3.6. vai Pašvaldība, paplašinot kapsētu teritoriju un veicot infrastruktūras objektu būvniecību, ir izvērtējusi ekonomiskuma aspektus – ietekmi uz Pašvaldības budžetu?		
	Ir nodrošināta kapsētu izdevumu uzskaitē atsevišķā funkcionālās klasifikācijas kodā	⊙ Kritērijs ir izpildīts daļēji – kapsētu izdevumu uzskaitē atsevišķā funkcionālās klasifikācijas kodā ir nodrošināta tikai Lapmežciema pagastā.
	Pašvaldībā ir izstrādāta maksas pakalpojumu cenu noteikšanas un izdevumu sadales metodika	⊗ Kritērijs nav izpildīts – metodika nav izstrādāta.
	Pašvaldība ir veikusi kalkulāciju ar kapsētu izmantošanu saistīto pakalpojumu faktisko izmaksu noteikšanai	- Kritērijs ir izpildīts – Pašvaldība ir apstiprinājusi ¹⁰⁴ Ragaciema kapličas izmantošanas cenrādi.
	Pašvaldības noteiktās maksas pakalpojumu cenas atbilst faktiskajiem izdevumiem	⊗ Kritērijs nav izpildīts – zemās iedzīvotāju maksātspējas dēļ pakalpojuma cenu nav paredzēts pārrēķināt.
	Pašvaldība nesniedz ar	- Kritērijs ir izpildīts – Pašvaldība

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir izpildīts / nav izpildīts
	apbedīšanu pakalpojumus, kuri saistītus nav attiecināmi uz pašvaldību funkcijas ¹⁰⁵ izpildi	nesniedz pakalpojumus. apbedīšanas
	Pašvaldība ir izpildījusi normatīvajā aktā ¹⁰⁶ noteikto – ir veikusi izvērtējumu	Netiek vērtēts.
	Pašvaldībā ir nodrošināta ieņēmumu kontrole – pakalpojumu sniedzēja uzskaites dati tiek regulāri salīdzināti ar grāmatvedības reģistriem	- Kritērijs ir izpildīts – ir nodrošināta kapitālsabiedrības ieņēmumu kontrole.
	Ir veikta alternatīvu analīze, kas ietver ekonomisko izvērtējumu, nosakot risinājumu iespējamo ietekmi uz Pašvaldības budžetu	⊗ Kritērijs nav izpildīts – alternatīvas nav vērtētas.

Revīzijas metodes

Revīzijā izmantotas šādas galvenās metodes:

- analizēti jomas darbību reglamentējošie ārējie normatīvie akti, tajā skaitā kaimiņvalstīs, un Pašvaldības iekšējais normatīvais regulējums, kā arī par jomas darbību veiktie pētījumi;
- vērtēta Pašvaldības attīstības plānošanas sistēma, attīstības plānošanas sasaiste ar budžeta plānošanu, uzraudzības un kontroles sistēma;
- analizēta Pašvaldības plānoto jomas projektu izpilde;
- vērtēta ar jomu saistītā uzskaites sistēma Pašvaldībā;
- apsekota ar jomu saistītā infrastruktūra Pašvaldībā, veicot fotofiksāciju;
- analizēti Pašvaldības izdevumi jomas darbībai, pārbaudīti Pašvaldības uzrādītie izdevumu attaisnojuma dokumenti;
- intervēti Pašvaldības atbildīgie darbinieki;
- veikta pašvaldību anketēšana.

Revīzijas grupas vadītājs:
vecākais valsts revidents

J.Lielkalns

Revīzijas grupa:

valsts revidente

valsts revidents

valsts revidente juriste

valsts revidente juriste

I.Vanaga

P.Bricis

G.Rudzīte

B.Bebre

Termini un skaidrojumi

Saīsinājums / termins	Skaidrojums
Aktēšana	Nekoptu kapavietu apzināšana, apsekošana un akta noformēšana
Integrētās attīstības programma	Engures novada Integrētās attīstības programma 2012.–2018.gadam (apstiprināta ar Engures novada domes 20.12.2011. lēmumu (protokols Nr.12, 22.punkts))
MK	Ministru kabinets
Pašvaldība	Engures novada pašvaldība
PSIA	Pašvaldības sabiedrība ar ierobežotu atbildību
PMLP	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
PVN	Pievienotās vērtības nodoklis
SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SVID	Priekšrocību un trūkumu, kā arī ārējās vides iespēju un risku novērtēšana, izstrādājot organizācijas stratēģiju, no angļu val. – <i>SWOT (strengths, weaknesses, opportunities, threats) analysis</i> ¹⁰⁷
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

1.pielikums

Pašvaldību noteiktie obligāti veicamie maksājumi par kapsētu izmantošanu.

Pašvaldība	Līguma slēgšana	Vienreizēja maksa par vienvietīgas kapavietas piešķiršanu (euro, bez PVN)	Ikgadēja nomas maksa par kapavietu (euro, bez PVN)	Vienreizēja maksa par apbedīšanu (euro, bez PVN)	Vienreizēja maksa par kapavietas ierādīšanu dabā, uzmērīšanu (euro, bez PVN)
<i>Revīzijas izlasē iekļautās pašvaldības</i>					
Aglonas novads	—	—	—	—	—
Engures novads	—	—	—	—	—
Jūrmalas pilsēta	—	38,00	0,83 (par 1 m ²)	—	—
Kārsavas novads	—	—	—	—	—
Liepājas pilsēta	—	50,00	—	—	—
Ogres novads ¹⁰⁸	—	maksa par zemesgabala rezervēšanu kapavietai bez apbedījuma – 28,46 euro par vienu kvadrātmetru ¹⁰⁹	—	—	7,11 (novadā deklarētajiem) 14,22 (citur deklarētajiem)
Pļaviņu novads	—	—	—	—	7,00–21,00
Priekules novads	—	—	—	—	—
Rojas novads	—	—	—	—	—
Rūjienas novads	—	11,76	2,35 (par vienvietīgu kapavietu)	11,76	—
Viesītes novads	—	7,02	—	—	—

Pašvaldība	Līguma slēgšana	Vienreizēja maksa par vienvietīgas kapavietas piešķiršanu (euro, bez PVN)	Ikgadēja nomas maksa par kapavietu (euro, bez PVN)	Vienreizēja maksa par apbedīšanu (euro, bez PVN)	Vienreizēja maksa par kapavietas ierādīšanu dabā, uzmērīšanu (euro, bez PVN)
<i>Piemēri no revīzijas izlasē neiekļautām pašvaldībām</i>					
Alūksnes novads	—	—	—	33,06 par kapsētas pārziņa pakalpojumiem vienā apbedīšanas reizē ¹¹⁰	—
Dobeles novads	3,56	21,34 (novadā deklarētajiem) 45,00 (citur deklarētajiem)	—	4,27 (ieraksts apbedīto reģistrā, apbedījumu kartēšana)	5,69
Ikšķiles novads	—	28,46	—	—	7,11
Jaunpiebalgas novads	—	—	—	4,27 par jauna apbedījuma atkritumiem	—
Jelgavas pilsēta	2,85	21,34–99,60 (atkarībā no kapsētas)	—	14,23	—
Madonas novads	—	14,94 (apbedīšanas gadījumā) vai 44,82 (par kapa vietas iegūšanu uzturēšanā) ¹¹¹	—	—	—
Mazsalacas novads	10,10 (novadā deklarētām personām ¹¹²), 202,14 (pārējiem)	—	—	—	—

Atsauces

- ¹ Attīstības plānošanas sistēmas likuma 5.panta otrās daļas 5.punkts.
- ² Likuma "Par pašvaldībām" 15.panta pirmās daļas 2.punkts.
- ³ MK 29.12.1998. noteikumi Nr.502 "Aizsargjoslu ap kapsētām noteikšanas metodika", MK 19.07.2005. noteikumi Nr.523 "Kārtība, kādā ievēd valstī vai izved no tās miruša cilvēka ķermeni, pārvadā, glabā, apbedī vai kremē no infekcijas slimības miruša cilvēka ķermeni un veic obligāto patoloģianatomisko izmeklēšanu diagnozes precizēšanai pēc slimnieka nāves", MK 27.03.2007. noteikumi Nr.215 "Kārtība, kādā veicama smadzeņu un bioloģiskās nāves fakta konstatēšana un miruša cilvēka nodošana apbedīšanai", MK 29.06.2010. noteikumi Nr.600 "Kremācijas noteikumi", MK 29.09.2009. noteikumi Nr.1114 "Noteikumi par dzīvnieku kapsētu iekārtošanas, reģistrācijas, uzturēšanas, darbības izbeigšanas un likvidēšanas kārtību un aizsargjoslu noteikšanas metodiku ap dzīvnieku kapsētām".
- ⁴ Likuma "Par pašvaldībām" 43.panta trešā daļa.
- ⁵ Skatīts: Igaunijā – Kapsētu likums (pieņemts 23.02.2011., ar grozījumiem, kas pieņemti 19.02.2014. un 18.02.2015.), Lietuvā – Mirstīgo atlieku apbedīšanas likums (pieņemts 20.12.2007., ar grozījumiem, kas pieņemti līdz 01.12.2011.).
- ⁶ "Kapu saimniecības pakalpojumu cenas" (apstiprinājis 11.01.2017. SIA "Dobeles komunālie pakalpojumi" valdes loceklis).
- ⁷ Carnikavas novada pašvaldības aģentūras "Carnikavas Komūnālserviss" sniegto maksas pakalpojumu Carnikavas kapsētā cenrādis (1.pielikums Carnikavas novada domes 20.04.2011. saistošajiem noteikumiem Nr.CND/SN/2011/8), Carnikavas novada domes 22.03.2017. saistošo noteikumu Nr.SN/2017/5 redakcijā).
- ⁸ Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta maksas pakalpojumu cenrādis (apstiprināts ar Rīgas domes 19.03.2013. lēmumu Nr.5964 (Rīgas domes 24.09.2013. lēmuma Nr.184 redakcijā)).
- ⁹ Maksa par kapavietas ierādīšanu nav noteikta revīzijas izlasē iekļautajās Aglonas novada, Engures novada, Kārsavas novada, Priekules novada un Rojas novada pašvaldībās.
- ¹⁰ Rūjienas novadā, Jūrmalas pilsētā, Raunas novada Drustu pagastā, Kuldīgas pilsētā, Skrundas pilsētā un Olaines novadā.
- ¹¹ Piemēram: norādes, piebraucamie ceļi, auto stāvlaukumi, teritorijas apgaismojums, informācijas stendi, kapsētu celiņi, labierīcības, soliņi, atkritumu urnas, ērtas ūdens ņemšanas vietas, kapusvētku norises vietas aprīkojums.
- ¹² <http://raim.gov.lv/cms/tiki-index.php?page=Municipality>, skatīts 10.08.2017.
- ¹³ PMLP dati
http://www.pmlp.gov.lv/lv/assets/documents/Iedzivotaju%20reģistrs/07022017/ISPV_Pasvaldibas_iedzivotaju_s_kaits.pdf, skatīts 10.08.2017.
- ¹⁴ Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma 7.panta otrās daļas 3.punkts.
- ¹⁵ PMLP dati uz 01.01.2012. un 01.01.2017. <http://www.pmlp.gov.lv/lv/sakums/statistika/iedzivotaju-registrs/arhivs.html> skatīts 10.08.2017.
- ¹⁶ <http://raim.gov.lv/cms/tiki-index.php?page=Datu+atlase>, skatīts 10.08.2017.
- ¹⁷ Engures novada domes 30.06.2017. vēstule Nr.3–12/333.
- ¹⁸ 05.01.2015. līgums Nr.2015–2 "Lapmežciema pagasta kapu apsaimniekošanas pakalpojumi", 06.01.2016. līgums Nr.1–21–2/2016 "Lapmežciema pagasta kapu apsaimniekošanas pakalpojumi", 02.01.2017. līgums Nr.1–21–2/2017 "Lapmežciema pagasta kapu apsaimniekošanas pakalpojumi".
- ¹⁹ Integrētās attīstības programma (apstiprināta ar Engures novada domes 20.12.2011. lēmumu (protokols Nr.12, 22.punkts)), I daļa Pašreizējās situācijas un SVID analīze, 5. Infrastruktūras raksturojums, 5.9. Kapsētas, 34.lpp.
- ²⁰ Saistošo noteikumu Nr.18 "Kapsētu uzturēšanas un apsaimniekošanas noteikumi Engures novadā" (apstiprināti ar Engures novada domes 15.11.2016. lēmumu (protokols Nr.12, 14.p.)) 9.punkts.
- ²¹ Apzīmējot šādu informāciju: zemes gabali (iecirkņi) apbedīšanai un to izmantošanas secība, gājēju celiņu izmēri, izvietojums un labiekārtojums.
- ²² Saskaņā ar saistošajiem noteikumiem apbedīšanas un apbedījumu vietu uzskaites pamatdokumenti ir mirušo reģistrācijas grāmata vai digitālais reģistrs un apbedījumu vietu kartotēka, kur jāizdara ieraksts par katru kapsētā notikušu apbedīšanu.
- ²³ Stendi ar kapsētas pārziņa (vai kontaktpersonas) adresi un tālruna numuru u.c. informācija.
- ²⁴ Engures pagasta pārvaldes kapsētu apsaimniekošanas izmaksu uzskaitē 2015.gadā un 2016.gadā, PSIA "Krants" budžeta tāmes izpilde 2015.gadā, PSIA "Krants" 02.01.2017. akts par līguma Nr.1–21–2/2016 no 06.01.2016. izpildi.

- ²⁵ Integrētās attīstības programma, 3. Rīcības plāns (aktualizēts ar Engures novada domes 26.04.2016. lēmumu (protokols Nr.4, 30.punkts)) 3.2. Rīcības, 32.rīcība.
- ²⁶ Engures novada domes 30.06.2017. vēstule Nr.3–12/333.
- ²⁷ MK 19.02.2013. rīkojums Nr.58 “Par koncepciju par publisko pakalpojumu sistēmas pilnveidi”. Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu valsts pārvalde sastāv no tiešās pārvaldes (Latvijas Republikas kā sākotnējās publiskās personas iestādes un amatpersonas) un pastarpinātās pārvaldes (atvasinātu publisku personu iestādes un amatpersonas (tajā skaitā pašvaldības kā atvasinātas publiskas personas iestādes un amatpersonas)). Tādējādi šajā dokumentā ar terminu “valsts pārvalde” tiek domāta gan tiešā valsts pārvalde, gan arī pašvaldības.
- ²⁸ VARAM izstrādātais “Publisko pakalpojumu sniegšanas rekomendējamais modelis”, 2013.gads, http://www.varam.gov.lv/lat/fondi/ESper07_13/15120/?doc=13506, skatīts 07.04.2016.
- ²⁹ MK 06.03.2007. noteikumu Nr.171 “Kārtība, kādā iestādes ievieto informāciju internetā” 11.3.apakšpunkts. <http://www.enguresnovads.lv/pakalpojumi29>, skatīts 11.08.2017.
- ³⁰ Saistošie noteikumi Nr.18 “Kapsētu uzturēšanas un apsaimniekošanas noteikumi Engures novadā” (apstiprināti ar Engures novada domes 15.11.2016. lēmumu (protokols Nr.12, 14.punkts)).
- ³¹ Aprakstīta kapavietas piešķiršana un ierādīšana, noteikti piešķiramo kapavietu izmēri un normatīvi, kas jāievēro kapa rakšanā.
- ³² <http://www.enguresnovads.lv/lemumi-par-saistosajiem-noteikumiem>, skatīts 27.10.2017.
- ³³ <http://www.enguresnovads.lv/saistosie-noteikumi244>, skatīts 27.10.2017.
- ³⁴ Ragaciema kapsētas uzturēšanas noteikumi (apstiprināti ar Lapmežciema pagasta padomes 21.09.2004. lēmumu (protokols Nr.11)).
- ³⁵ Ragaciema kapsētas uzturēšanas noteikumi (apstiprināti ar Lapmežciema pagasta padomes 21.09.2004. lēmumu (protokols Nr.11)), 6.7.apakšpunkts.
- ³⁶ Engures novada domes 16.12.2008. lēmums “Par pašvaldības SIA “Krants” maksas pakalpojumu apstiprināšanu” (protokols Nr.17, 1.§).
- ³⁷ Fotogrāfija no Valsts kontroles revidentu arhīva.
- ³⁸ Saistošie noteikumi Nr.18 “Kapsētu uzturēšanas un apsaimniekošanas noteikumi Engures novadā” (apstiprināti ar Engures novada domes 15.11.2016. lēmumu (protokols Nr.12, 14.punkts)), 9.6.apakšpunkts.
- ³⁹ Piemēram, Pašvaldības vai kapitālsabiedrības tīmekļa vietnē vai stendā pie kapsētas.
- ⁴⁰ VARAM izstrādātā “Metodiskā rokasgrāmata par pakalpojumu sniegšanas un kvalitātes jautājumiem”, 2013.gads, <http://www.sif.gov.lv/nodevumi/nodevumi/3127/PPS%20rokasgramata%20v07a.pdf>, skatīts 07.04.2016.
- ⁴¹ Saistošie noteikumi Nr.18 “Kapsētu uzturēšanas un apsaimniekošanas noteikumi Engures novadā” (apstiprināti ar Engures novada domes 15.11.2016. lēmumu (protokols Nr.12, 14.punkts)), 9.3. un 9.6.apakšpunkts.
- ⁴² Netiek norādīts visos gadījumos.
- ⁴³ Netiek norādīts visos gadījumos.
- ⁴⁴ Ragaciema un Antiņciema kapsētas.
- ⁴⁵ Cērkstes un Lielāciema kapsēta, Mārtiņkapī.
- ⁴⁶ Saistošie noteikumi Nr.18 “Kapsētu uzturēšanas un apsaimniekošanas noteikumi Engures novadā” (apstiprināti ar Engures novada domes 15.11.2016. lēmumu (protokols Nr.12, 14.punkts)), 9.3. un 9.7.apakšpunkts.
- ⁴⁷ Ragaciema kapsētas uzturēšanas noteikumi (apstiprināti ar Lapmežciema pagasta padomes 21.09.2004. lēmumu (protokols Nr.11)), 4.11.apakšpunkts, un saistošie noteikumi Nr.18 “Kapsētu uzturēšanas un apsaimniekošanas noteikumi Engures novadā” (apstiprināti ar Engures novada domes 15.11.2016. lēmumu (protokols Nr.12, 14.punkts)), 9.6. un 9.8.apakšpunkts.
- ⁴⁸ Integrētās attīstības programma (apstiprināta ar Engures novada domes 20.12.2011. lēmumu (protokols Nr.12, 22.punkts)), 1.daļa – Pašreizējās situācijas un SVID analīze, 5. Infrastruktūras raksturojums, 5.9. Kapsētas, 34.lpp.
- ⁴⁹ Fotogrāfija no Valsts kontroles revidentu arhīva.
- ⁵⁰ Engures novada domes 31.10.2017. elektroniskā pasta vēstule.
- ⁵¹ PSIA “Krants” 28.09.2017. akts.
- ⁵² Engures novada domes 31.10.2017. elektroniskā pasta vēstule.
- ⁵³ Saistošie noteikumi Nr.18 “Kapsētu uzturēšanas un apsaimniekošanas noteikumi Engures novadā” (apstiprināti ar Engures novada domes 15.11.2016. lēmumu (protokols Nr.12, 14.punkts)), 8.3.–8.7.apakšpunkts.
- ⁵⁴ Fotogrāfija no Valsts kontroles revidentu arhīva.

- ⁵⁶ Progresā pārskaits Nr.2 par Engures novada integrētās attīstības programmas 2012.–2018.gadam ieviešanu saturā, investīciju plānā un rīcībās (apstiprināts ar Engures novada domes 26.04.2016. lēmumu (protokols Nr.4, 30.punkts)), 3.1. Investīciju plāns 2016.–2018.gadam, 38.projekts, 15.lpp.
- ⁵⁷ Engures novada domes 30.06.2017. vēstule Nr.3–12/333.
- ⁵⁸ Fotogrāfija no Valsts kontroles revidentu arhīva.
- ⁵⁹ Attīstības plānošanas sistēmas likuma 3.panta otrā daļa, 4.pants, 6.panta otrā un trešā daļa, MK 14.10.2014. noteikumu Nr.628 “Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” 22.–24.punkts, Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 3.pants.
- ⁶⁰ Apstiprināta ar Engures novada domes 19.11.2013. lēmumu (protokols Nr.11, 13.punkts).
- ⁶¹ Apstiprināta ar Engures novada domes 20.12.2011. lēmumu (protokols Nr.12, 22.punkts).
- ⁶² Integrētās attīstības programma, 3. Rīcības plāns (aktualizēts ar Engures novada domes 26.04.2016. lēmumu (protokols Nr.4, 30.punkts)), 3.2. Rīcības, 32.rīcība.
- ⁶³ Progresā pārskaits Nr.2 par Engures novada integrētās attīstības programmas 2012.–2018.gadam ieviešanu saturā, investīciju plānā un rīcībās (apstiprināts ar Engures novada domes 26.04.2016. lēmumu (protokols Nr.4, 30.punkts)), 3.1. Investīciju plāns 2016.–2018.gadam, 38.projekts, 15.lpp.
- ⁶⁴ Integrētās attīstības programma (apstiprināta ar Engures novada domes 20.12.2011. lēmumu (protokols Nr.12, 22.punkts)), 1.daļa – Pašreizējās situācijas un SVID analīze, 5. Infrastruktūras raksturojums, 5.9. Kapsētas, 34.lpp.
- ⁶⁵ Engures novada teritorijas plānojuma 2013.–2025.gadam paskaidrojuma raksts (apstiprināts ar Engures novada domes 20.11.2012. lēmumu (protokols Nr.11, 13.punkts)), 5. Apbūves teritorijas, 5.2.5. Kapsētas, 27.lpp.
- ⁶⁶ Integrētās attīstības programma (apstiprināta ar Engures novada domes 20.12.2011. lēmumu (protokols Nr.12, 22.punkts)), 1.daļa – Pašreizējās situācijas un SVID analīze, 58.–59.lpp.
- ⁶⁷ <http://www.enguresnovads.lv/>, skatīts 07.11.2017.
- ⁶⁸ Progresā pārskaits Nr.1 par Engures novada integrētās attīstības programmas 2012.–2018.gadam ieviešanu saturā, investīciju plānā un rīcībās (apstiprināts ar Engures novada domes 16.12.2014. lēmumu (protokols Nr.14, 6.punkts)), 4.lpp.
- ⁶⁹ Integrētās attīstības programma, 3. Rīcības plāns (aktualizēts ar Engures novada domes 26.04.2016. lēmumu (protokols Nr.4, 30.punkts)), 3.2. Rīcības, 32.rīcība.
- ⁷⁰ Progresā pārskaits Nr.2 par Engures novada integrētās attīstības programmas 2012. – 2018.gadam ieviešanu saturā, investīciju plānā un rīcībās (apstiprināts ar Engures novada domes 26.04.2016. lēmumu (protokols Nr.4, 30.punkts)), 3.1. Investīciju plāns 2016.–2018.gadam, 38.projekts, 15.lpp.
- ⁷¹ Engures novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.–2030.gadam (apstiprināta ar Engures novada domes 19.11.2013. lēmumu (protokols Nr.11, 13.punkts)), Īstenošana un uzraudzība, 37.lpp.
- ⁷² Progresā pārskaits Nr.1 par Engures novada integrētās attīstības programmas 2012.–2018.gadam ieviešanu saturā, investīciju plānā un rīcībās (apstiprināts ar Engures novada domes 16.12.2014. lēmumu (protokols Nr.14, 6.punkts)), 22.lpp.
- ⁷³ Progresā pārskaits Nr.2 par Engures novada integrētās attīstības programmas 2012.–2018.gadam ieviešanu saturā, investīciju plānā un rīcībās (apstiprināts ar Engures novada domes 26.04.2016. lēmumu (protokols Nr.4, 30.punkts)), 3.1. Investīciju plāns 2016.–2018.gadam, 38.projekts, 15.lpp.
- ⁷⁴ Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 3.panta pirmā daļa.
- ⁷⁵ <http://www.enguresnovads.lv/vesture>, skatīts 02.11.2017.
- ⁷⁶ Engures novada domes priekšsēdētāja prezentācija “Ragaciema kapi” Tiesībsarga konferencē 2016.gada 14.decembrī.
- ⁷⁷ Skatīt Engures novada domes 02.10.2015. vēstuli Nr.3–12/709 “Par kapu teritoriju alternatīvām”.
- ⁷⁸ Engures novada domes 30.06.2017. vēstule Nr.3–12/333.
- ⁷⁹ Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministra E.Zalāna 14.01.2009. rīkojums Nr.2–02/05 “Par Lapmežciema novada domes priekšsēdētāja Edmunda Pētersona atstādināšanu no amata pienākumu pildīšanas”.
- ⁸⁰ MK 18.07.2002. noteikumu Nr.236 “Ķemeru nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 7.2.apakšpunkts, Meža likuma 3.¹pants (3.pants likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 31.12.2011.), Meža likuma pārejas noteikumu 15.punkts (spēkā kopš 01.01.2012), MK 21.08.2007. noteikumu Nr.562 “Noteikumi par zemes lietošanas veidu klasifikācijas kārtību un to noteikšanas kritērijiem” pielikums.
- ⁸¹ Sugu un biotopu jomas ekspertes (eksperta sertifikāta Nr.107, izsniegts 07.03.2014.) atzinums par ieceri izveidot kapsētu Engures novada Ragaciemā, zemes gabalā ar kadastra apzīmējumu Nr.9066 001 0607 “Jaunie Ragaciema kapi” 6,2 ha platībā, Ķemeru nacionālā parka dabas lieguma zonā (citēts Tiesībsarga 30.06.2015. atzinumā pārbaudes lietā Nr.2015–22–22 4.lpp).

- ⁸² Likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 43.panta piektā un sestā daļa.
- ⁸³ Valsts vides dienesta Ventspils reģionālās vides pārvaldes 21.03.2012. atzinums Nr.9.5.–33./6 (pieejams Pārskatā par Engures novada teritorijas plānojuma 2013.–2025.gadam izstrādi: 7.1. Institūciju atzinumi par teritorijas plānojuma 1.redakciju un Vides pārskata projektu, 7.1.1. Valsts vides dienesta Ventspils reģionālās vides pārvaldes atzinumi) 195.lpp.
- ⁸⁴ Pārskats par Engures novada teritorijas plānojuma 2013.–2025.gadam izstrādi, 7.2. Atzinumu par teritorijas plānojuma 1.redakciju apkopojums, Nr.1, 240.lpp.
- ⁸⁵ Tiesībsarga 30.06.2015. atzinums pārbaudes lietā Nr.2015–22–22, 7.–9.lpp; Tieslietu ministrijas 23.03.2015. vēstule Nr.1–17/1141 "Viedoklis par kapsētas ierīkošanu Ķemeru nacionālajā parkā" (citēta Tiesībsarga 30.06.2015. atzinumā pārbaudes lietā Nr.2015–22–22, 6.lpp).
- ⁸⁶ Privātpersonas 30.10.2014. iesniegums Engures novada domei, Privātpersonas 11.11.2014. iesniegums Latvijas Republikas Valsts kontrolei, Privātpersonas 15.06.2015. iesniegums Latvijas Republikas Ģenerālprokuroram, biedrības "Par neskartu vidi nākamajām paaudzēm" 16.12.2015. vēstule Nr.2015/4 Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai, biedrības "Par neskartu vidi nākamajām paaudzēm" 24.01.2017. iesniegums Latvijas Republikas Valsts kontrolei.
- ⁸⁷ MK 06.09.2016. noteikumu Nr.601 "Ķemeru nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" 19.2.5.apakšpunkts.
- ⁸⁸ MK 18.07.2002. noteikumu Nr.236 "Ķemeru nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" 7.2.apakšpunkts, Meža likuma 3.¹ pants (3.pants likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 31.12.2011.), Meža likuma pārejas noteikumu 15.punkts (spēkā kopš 01.01.2012), MK 21.08.2007. noteikumu Nr.562 "Noteikumi par zemes lietošanas veidu klasifikācijas kārtību un to noteikšanas kritērijiem" pielikums.
- ⁸⁹ Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta piektā daļa, Attīstības plānošanas sistēmas likuma 5.panta otrās daļas 5.punkts.
- ⁹⁰ Ragaciema kapsētas uzturēšanas noteikumi (apstiprināti ar Lapmežciema pagasta padomes 21.09.2004. lēmumu (protokols Nr.11)), 6.12.apakšpunkts.
- ⁹¹ Saistošie noteikumi Nr.18 "Kapsētu uzturēšanas un apsaimniekošanas noteikumi Engures novadā" (apstiprināti ar Engures novada domes 15.11.2016. lēmumu (protokols Nr.12, 14.punkts)), 19.punkts.
- ⁹² Saistošie noteikumi Nr.24/2012 "Ogres pilsētas kapsētu apsaimniekošanas noteikumi" (apstiprināti ar Ogres novada domes 30.08.2012. lēmumu (protokols Nr.8, 4.§)), 38.punkts.
- ⁹³ Saistošie noteikumi Nr.2 "Pļaviņu novada kapsētu uzturēšanas noteikumi" (apstiprināti ar Pļaviņu novada domes 24.02.2011. lēmumu Nr.5 (protokols Nr.3)), 50.punkts.
- ⁹⁴ Skatīt, piemēram, PSIA "Krants" budžeta pieprasījumu kapu apsaimniekošanai 2016.gadam.
- ⁹⁵ Skatīt, piemēram, "Par plānoto 2017.gada pašvaldības budžeta izlietojumu", pieejams: <http://www.enguresnovads.lv/budzets>; "Engures novada ziņas", Nr.2 (2017).
- ⁹⁶ Gādāt par kapsētu un beigto dzīvnieku apbedīšanas vietu izveidošanu un uzturēšanu.
- ⁹⁷ Engures novada domes 16.12.2008. lēmums "Par pašvaldības SIA "Krants" maksas pakalpojumu apstiprināšanu" (protokols Nr.17, 1.§)..
- ⁹⁸ PSIA "Krants" 16.01.2013. "Noteikumi par grāmatvedības organizēšanu tarifu veidošanai".
- ⁹⁹ PSIA "Krants" 02.01.2017. akts par līguma Nr.1–21–2/2016 no 06.01.2016. izpildi, 02.01.2017. līguma Nr.1–21–2/2017 "Lapmežciema pagasta kapu apsaimniekošanas pakalpojumi" pielikums "Kapu apsaimniekošanas izmaksu aprēķins 2017.gadam".
- ¹⁰⁰ PSIA "Krants" 02.01.2017. akts par līguma Nr.1–21–2/2016 no 06.01.2016. izpildi.
- ¹⁰¹ Engures novada domes 05.09.2017. elektroniskā pasta vēstule.
- ¹⁰² Engures novada domes 30.06.2017. vēstule Nr.3–12/333.
- ¹⁰³ Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.pants.
- ¹⁰⁴ Engures novada domes 16.12.2008. lēmums "Par pašvaldības SIA "Krants" maksas pakalpojumu apstiprināšanu" (protokols Nr.17, 1.§).
- ¹⁰⁵ Gādāt par kapsētu un beigto dzīvnieku apbedīšanas vietu izveidošanu un uzturēšanu.
- ¹⁰⁶ Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.pants.
- ¹⁰⁷ Ekonomikas un finanšu vārdnīca. Rīga: Apgāds Norden AB – 2003., 350.lpp.
- ¹⁰⁸ Spēkā tikai Ogres pilsētā.
- ¹⁰⁹ Noteikts rezervējamās kapavietas platības ierobežojums – līdz 12 kvadrātmetriem.
- ¹¹⁰ Šāds maksājums noteikts tikai Alūksnes pilsētas kapsētās.
- ¹¹¹ Personām, kuras vecākas par 65 gadiem ar mērķi, lai šajā kapavietā tiktu apglabāta šī persona.
- ¹¹² Kā arī personām, kurām kapsētā apbedīti radinieki.